

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Zvíře jako věc a jeho ochrana podle Občanského
zákoníku č. 89/2012 Sb.

Marie Nenutilová

Zpracovala: Marie Nenutilová

Plzeň, 2014

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou/bakalářskou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen, 2014

Na tomto místě bych chtěla poděkovat za pomoc a připomínky mému vedoucímu diplomové práce JUDr. Alexandru Šimovi. Dále mé rodině za morální podporu.

1. Obsah

1. Obsah.....	1
2. Úvod.....	3
3. Pojem zvíře.....	5
4. Právní řád České republiky do 31.12.2013	8
4.1. Právní řád České republiky do roku 1989	8
4.1.1. Občanské zákoníky.....	8
4.1.1.1. Zákon č. 946/1811 Sb. z. s., Obecný občanský zákoník rakouský	9
4.1.1.2. Zákon č. 141/1950, občanský zákoník	10
4.1.1.2.1. Vlastnictví věci.....	10
4.1.1.3. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.....	11
4.1.1.3.1. Zvíře	12
4.1.1.3.2. Vlastnická práva	13
4.1.1.2.3. Zdržení se omezení práv sousedů.....	13
4.1.2. Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody.....	15
4.2. Právní řád České republiky po roce 1989	16
4.2.1. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod	16
4.2.2. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí	17
4.2.3. Zákon 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.....	18
4.2.4. Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně přírody a krajiny	20
4.2.5. Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství	21
4.2.6. Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech.....	22
4.2.7. Zákon č. 78/2004 Sb. o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty.....	22
4.2.8. Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy	23
4.2.9. Shrnutí	24
5. Právní řád České republiky po 1. 1. 2014	25
5.1 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník	25
5.1.1. Pojem.....	25
5.1.2. Absolutní majetková práva k zvířeti	26
5.1.2.1. Kategorizace zvířat.....	27
5.1.2.1.1. Domácí zvíře	27
5.1.2.1.2. Divoké zvíře	28

5.1.2.1.3. Zajaté zvíře	29
5.1.2.1.4. Zkrocené zvíře	30
5.1.2.1.5. Zvíře chované v zařízení	31
5.1.2.1.6. Nalezené zvíře	31
5.1.2.1.7. Zájmový chov	32
5.1.2.1.8. Hospodářské zvíře	33
5.1.2.1.9. Pomocník pro osoby se zdravotním postižením.....	33
5.1.2.2. Úprava vlastnického práva	34
5.1.2.2.1. Přírůstek.....	34
5.1.2.2.2. Zástava zvířete.....	34
5.1.2.2.3. Omezení vlastnického práva u zvířat	35
5.1.2.2.4. Právo vstupu na cizí pozemek za účelem stíhání zvířat	36
5.1.2.2.5. Služebnost stezky a průhonu	37
5.1.2.2.6. Právo pastvy	38
5.1.3. Relativní majetková práva	39
5.1.3.1. Nájem zvířete	39
5.1.3.2. Nájemník bytu	39
5.1.3.3. Pacht	40
5.1.3.4. Inventář.....	40
5.1.4. Závazky z deliktů	40
5.1.4.1. Obecné ustanovení	41
5.1.4.2. Škoda způsobená zvířetem	42
5.1.4.3. Náhrada při poranění zvířete	43
5.2. Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.....	44
6. Srovnání s mezinárodním právem a právem EU	46
6.1. Úmluva o biologické rozmanitosti	46
6.2. Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin	46
6.3. Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů.....	47
6.4. Evropská unie	47
7. Závěr.....	49
8. Anotace.....	51
9. Literatura	53

2. Úvod

Téma diplomové práce jsem si zvolila proto, že je to téma, které mne osobně zajímá z hlediska právního i z hlediska postoje společnosti k tvorům, které jsou nadány smysly. Člověk se cítí nad zvířaty nadřazen z důvodu, že se díky evolučním změnám dostal na vyšší stupeň rozumového nadání.

Tato diplomová práce chce ukázat, že na pojem zvíře nelze pohlížet pouze z biologického, resp. zoologického hlediska, že pojem zvíře upravený v zákoně č.89/2012 Sb. není jen definice. Zvíře, jako pojem se objevuje se napříč všemi oblastmi práva a při vědomí toho, že jazykový výklad je dost často i v jiných pojmech odlišný od výkladu právního, bylo nutné, aby v nějakém předpisu byl pojem zvíře jasně definován, což se přijetím zákona č.89/2012 Sb. stalo.

V odlišném postavení člověka a zvířete se výklad práv a povinností významně liší.

Pojem zvíře se v právním řádu České republiky vyskytoval již od vzniku tehdy Československé republiky po roce 1918. S vyvíjející se právní úpravou se upravovalo i postavení zvířete, kdy mu začala být postupně dávána právní ochrana, a tím se začalo zvíře odlišovat od klasické věci. Stále však v právním řádu našeho státu chyběla základní úprava, která by toto samostatné postavení zaručovala.

Veřejnoprávní předpisy upravovaly a upravují povinnosti chovatelů, majitelů a osoby se zvířaty přicházející do styku, avšak soukromoprávní úprava byla v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, který ve svém ustanovení § 494 přímo definuje zvíře a tím mu dává jiný význam. Rozlišuje jiné postavení živého a mrtvého zvířete, normativně problematiku zvířete upravuje, definuje pojem zvíře a tento pojem je řešen v ustanovení celé speciální části tohoto zákona. V této diplomové práci jsou uvedeny právní předpisy, které zákonu č. 89/2012 Sb. předcházely a svým obsahem práva zvíře upravovaly. Tato práce převážně popisuje jak vývoj jazykový, tak také právní úpravy zvířete, proto si nebere za cíl popis práv, která budou uváděna. Jedná se převážně o termíny, které se v právní praxi často vyskytují, např. nájem, kupní smlouva, jejichž obsahem se zabývá mnoho jiné odborné literatury. Diplomová práce se neomezuje jen na samotný

zákon č.89/2012 Sb., ochrana zvířete je velmi široká problematika, která se neustále vyvíjí. Diplomová práce se podrobně zabývá jejím vývojem. Když zákon č.89/2012 Sb. z historických soukromoprávních právních předpisů čerpá, bere si z nich to dobré a implementuje zároveň i právo současné, zejména úmluvy Evropské Unie. Práce se zabývá i veřejnoprávními předpisy, které se soukromým právem prolínají, a věnuje se i zákonu o myslivosti, který je zákonem speciálním.

Právo zvířete na ochranu, na život je chápáno velmi subjektivně a z hlediska práva jde o problematiku, kterou někteří zahrnují kategorie extremismus. Jiný pohled na zvíře má vegetarián, jiný myslivec, jiný rybář, jiný laborant ve farmaceutickém průmyslu, jiný zpracovatel masa.

3. Pojem zvíře

Pojem zvíře je od 1. ledna 2014 zákonným pojmem, do této doby jej upravovaly pouze encyklopedie a naučná literatura zaměřená na přírodopisnou problematiku. V občanských zákonících se pojem zvíře již objevoval, ale nebyl nijak definován, jen se z výkladu dovozovalo, že jde o věc.

Pro pochopení toho, jak se tento pojem, slovní tvar, vyvíjel a protože se domnívám, že je velmi subjektivní, co pod pojem zvíře zařadit, zabývám se v této kapitole vznikem slovního tvaru. Vybírám několik encyklopedií, které mapují historii tohoto slovního tvaru. Jedna z nejstarších českých definic je z roku 1887, uvedena v Příručním slovníku vědomostí všech, který uvádí, že zvíře je živočich, který je obecně pojímán jako čtvernožec.¹ Další definice vyšla o tři roky později v Českomoravské kronice, kde byl vymezen nejen pojem zvíře, ale i jiné pojmy související či zákonem dnes upravené, a to zvěř, živočich a živok. Zvířata jsou dle tohoto výkladu, s malými výjimkami jednotlivci, žijící zcela samostatně. Tady se zvěř definovala jako divoká čtyřnohá zvířata nebo ptáci žijící volně v přírodě, či ve zvláštních ohradách určených k chování. Zvěří se speciálně nazývají zvířata, která jsou účelově předmětem honitby. Živočich je zvíře, tedy každá organická žijící bytost, která se samovolně pohybuje, vnímá vnější dojmy a reaguje na ně. Živočišstvo a zvíře mají stejný význam a to, že jsou souhrnem všech žijících i vymřelých živočichů. Dalším pojmem, který uvádí Českomoravská kronika je živok, to je každý živý tvor, tedy živočich i rostlina.² Malý slovník naučný v stejném roce rozvinul definici zvěře na divokou a tou se rozumí savci a ptáci, kteří jsou škodliví lovu a rybářství, ale jsou užiteční tam, kde loví škodlivá zvířata, např. myši, hmyz. Nejvíce však postihuje srnky, zajíce a koroptve.³ Novou definici poskytl Velký lidový slovník naučný z roku 1907, který krátce, avšak výstižně pojal, že zvíře je živočich, který se na rozdíl od rostlin může pohybovat. Dále popsal také, že živočich je bytost živá, obvykle se volně pohybující, žijící se vedle látek tekutých i pevnými.⁴

¹ Rank, Josef, *Příruční slovník vědomostí všech. Díl II. Praha. F. Kytka, 1887. 1156 s.*

² Kořan, Josef J., Zapa, Karel, V., *Česko-moravská kronika, Nové vydání, Díl VII, Praha, I.L. Kober, 1890.704 – 705 s.*

³ Malý, Jakub, *Stručný všeobecný slovník věcný: malý slovník naučný. Díl 7. Praha: Kober, 1890. 531 s.*

⁴ Kukla, Karel, L. et al., *Velký lidový slovník naučný. Díl I. Praha: B. Kočí, 1907. 1703 s.*

Později nejznámější česká encyklopedie, Ottův slovník naučný, zahrnuje pojmy jak zvíře, tak i živočich a definuje je jako bytost živou, obvykle se volně pohybující, živící se jak látkami tekutými, tak i pevnými. Popisuje, že zvířata mají s rostlinami mnoho společného, ale odlišují se například tím, že ve vyšším životním stupni mají zhuštěnější tělo, mají krev, která po těle proudí poháněná srdcem, mají svalstvo s nervovým zakončením a smyslovým ústrojím.⁵

Živočich je bytost živá, volně se pohybující a živící se organickými látkami. Název živočich není příliš vhodný, jelikož i rostliny jsou živé, proto by se měl nahradit vyhraněnějším názvem a to zvíře. K tomu Masarykův slovník naučný uvádí, že živočišstvo je souhrn organismů, které zahrnujeme do takzvané říše živočišné, kde jsou navzájem srovnávány a podle podobností rozděleny do vyšších a nižších skupin. Zmiňuje se o tom, že nejstarším rozdělením zvířat je tzv. Aristotelova soustava, kde Aristoteles rozdělil živočichy na krevnaté a bezkrevnaté.⁶

Definice zákona č.89/2012 Sb., občanskému zákoníku nejbližší, je definice obsažená v Příručním slovníku jazyka českého, a to že zvíře je větší živočich, zvláště jsou tam řazeni savci, ptáci a podobní živočiši, oproti člověku, jelikož je rozdílný život zvířat od života lidí. Dále tak, že živočich je živý tvor, zvláště zvíře.⁷

Další blízkou definice lze nalézt i v Malém encyklopedickém slovníku z roku 1972, který uvádí, že zvířena je fauna a to je soubor živočišných druhů obývajících určité území.

Živočichové jsou živé organismy žijící heterotrofně, tedy přijímající potravu prvotně vytvořenou rostlinami. Jejich způsob života a nutnost přizpůsobovat se neustále novým podmínkám podminily rozvoj jejich tělesných orgánů, nejvíce pak smyslové a nervové soustavy.

---

⁵ Kolektiv autorů. *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Praha: J. Otto, 1908. 718 – 719 s.

⁶ Kolektiv autorů. *Masarykův slovník naučný - lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. Díl VII, Praha, 1933, str. 1089*

⁷ Havránek, Bohuslav; Šmilauer, Vladimír et al., *Příruční slovník jazyka českého Díl VIII. Praha: Pražské tiskárny. 1957, 1033 s.*

Živočišná výroba je základním odvětvím zemědělské výroby, zabývá se chovem zvířat záměrně k tomu určených, které jsou schopny poskytovat člověku potřebné produkty, které jsou k životu potřebné.⁸

Ve Všeobecné encyklopedii v osmi svazcích z roku 1999 je zvíře termínem používaným pro některé živočichy, převážně pro ty, kteří byli domestikováni v zemědělství nebo v chovatelství. Živočichové se zde dělí na říši jednobuněčnou a mnohobuněčnou, živí se heterotrofně, tuto potravu přijímají aktivním způsobem, tedy polykáním a pohlcováním. Jsou převážně pohybliví. Živočišná výroba je odvětví zemědělské výroby, které poskytuje výživu celé populaci. Produkuje potraviny a suroviny; suroviny převážně pro textilní průmysl, poskytuje živočišné produkty a jejich odpady využívá jako hodnotné suroviny a také produkuje močůvku a chlévský hnůj.⁹

Vývoj slovního tvaru, pod který se zařazuje pojem zvíře, není konečný a v průběhu dalších následujících desetiletí dojde k dalším změnám.

---

⁸ Král, Václav, *Malý encyklopedický slovník*. Praha: Academia, 1972. 1440 s.

⁹ Kolektiv autorů, *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. Děčín: Diderot, 1999, 493 s.

4. Právní řád České republiky do 31.12.2013

Soukromoprávní definice zvířete do 31. 12. 2013 nebyla upravena. Tento pojem, slovní tvar, se ovšem vyskytoval v soukromoprávních a veřejnoprávních předpisech, které jsou níže uvedeny. Z veřejnoprávních předpisů uvádím ty nejdůležitější, z nich část je stále platná.

Judikatura, která byla vytvořena našimi soudy dle předpisů uváděných v této části diplomové práce je v mnoha případech aplikovatelná i k nové právní úpravě.

4.1. Právní řád České republiky do roku 1989

Tato kapitola pojednává o předpisech upravující soukromé právo, občanských zákonících, které na sebe svou účinností navazovaly a také o zákonu č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, který nechránil zvířata jako jednotlivce, ale zahrnoval jejich ochranu jako součást celoplošně chráněných oblastí.

4.1.1. Občanské zákoníky

Prvním občanským zákoníkem platným na území současné České republiky byl Obecný občanský zákoník rakouský č. 946/1811 Sb. z. s., sjednocující do té doby roztržštěné soukromé právo rakouského císařství. Do roku 1950 v Československé republice platil právní dualismus, kdy na území Slovenska platilo uherské zvykové právo.¹⁰

Občanské právo Československé republiky od roku 1950 do roku 1989 bylo upraveno dvěma občanskými zákoníky, a to z let 1950 a 1964. Oba obsahem vycházely z československých ústav, které svým vznikem zahájily dvě vlny revolučních reforem. První byl ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, platná ode dne schválení Národním shromážděním. První zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník byl účinný

---

¹⁰ Schelle, Karel; Tauchen, Jaromír, J., *Občanské zákoníky: kompletní sbírka občanských zákoníků, důvodových zpráv a dobových komentářů*, Ostrava: Key Publishing, 2012. 1019 s.

od 1. 1. 1951. Ten např. vlastnictví postavil na principu kolektivního zájmu a zavedl klasifikaci vlastnických typů či naopak zrušil institut *res nullius*¹¹ (tedy věc, která nemá vlastníka).¹²

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 5. 1964 zavedl mimo jiné nové právní pojmosloví, které mělo být pochopitelné i pro laickou veřejnost. Tento zákon byl mnohokrát novelizován. Jednou z nejdůležitějších novel byla novela občanského zákona č. 131/1982 Sb., která například znovu zavedla institut držby nebo vydržení.¹³

4.1.1.1. Zákon č. 946/1811 Sb. z. s., Obecný občanský zákoník rakouský

Prvním občanským zákoníkem platným na našem území byl císařský patent Obecný občanský zákoník rakouský č. 946/1811 Sb. z. s., jehož název je znám pod zkratkou ABGB.¹⁴ Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 byl převzat do československého právního řádu, aby byla zachována právní kontinuita tzv. recepční norma, zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného československého státu, kde ve článku 2 tento zákon stanovil, že veškeré zemské a říšské zákony a nařízení zůstaly v prozatímní platnosti.¹⁵ Tento zákoník, který je v Rakousku stále platný, na našem území přetrvával až do 1. 1. 1966, kdy se jeho poslední ustanovení zrušilo.¹⁶

Zde bylo zvíře chápáno jako součást věcí nemovitých, upravuje to v díle druhém pod názvem o právu k věcem ustanovení § 285, kdy věc popisuje jako „všechno, což od osoby jest rozdílné, a lidem ku potřebě, v právech věc slove.“¹⁷

---

¹¹ Bobek, Michal et al., *Komunistické právo v Československu*. Masarykova univerzita, Brno, 2009. 1005 s.

¹² <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/res-nullius>

¹³ Bobek, Michal et al., *Komunistické právo v Československu*. Masarykova univerzita, Brno, 2009. 1005 s.

¹⁴ *Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie z roku 1811*

¹⁵ Kabelkova, Eva; Dejlova, Hana, *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 616 s.

¹⁶ Codexis Advokacie, *informační systém, Atlas consulting – zákon č. 946/1811 Sb.z.s.*

¹⁷ Codexis Advokacie, *informační systém, Atlas consulting – zákon č. 946/1811 Sb.z.s.*

Rozdělení na movité a nemovité věci upravuje § 295 „*tráva, stromy, plodiny a všelike věci užitečné, které země na povrchu svém plodí, jsou jměním nemovitým dotud, pokud od země a půdy odděleny nejsou. Ano i ryby v rybníce a zvěř v lese stanou se věcmi movitými teprv tehda, když rybník jest vyloven, a zvěř polapena neb usmrcena*“¹⁸ z tohoto se odvodilo, že zvěř je součást věci nemovitých, kdy v dalších ustanovení tohoto zákona se k nim přiřazuje i všechen dobytek.

4.1.1.2. Zákon č. 141/1950, občanský zákoník

První občanský zákoník společný pro obě republiky, tedy Českou a Slovenskou, byl zákon č.141/1950 Sb., neboť, jak shora uvádím do té doby platil na našem území právní dualismus.

Pro zvíře, nebyla speciální úprava. V tomto zákoně byla věc definována v ustanovení § 23 tak, že „*věci v právním smyslu jsou ovladatelné hmotné předměty a přírodní síly, které slouží lidské potřebě*“¹⁹ a v následujícím ustanovení tento zákon uvádí, že součástí věci je vše, co podle povahy věci k ní náleží a nemůže být odděleno nic, co by věc poškodilo či podstatně znehodnotilo. Toto ustanovení se vztahovalo i pro zvíře, jelikož je ovladatelné.

4.1.1.2.1. Vlastnictví věci

Vlastnická práva se nabývají na základě různých právních skutečností tzv. právních titulů.²⁰ Nabývání se dělí na originární a derivativní způsoby. Rozlišuje podle toho, zda nabyvatel odvozuje své právo do předchozího vlastníka (derivativní nabytí) či právní předchůdce nebyl, jelikož vlastnické právo k věci vzniká poprvé (originární nabytí). Nabývání vlastnictví originárním způsobem lze na základě darování, dědění, kupní smlouvy apod.²¹

¹⁸ Codexis Advokacie, informační systém, Atlas consulting – zákon č. 946/1811 Sb.z.s.

¹⁹ Havlínová, Miluše, *Občanský zákoník a předpisy s ním související*, Praha: Orbis, 1953, 189 s.

²⁰ www.businessinfo.cz/cs/clanky/nabyvani-vlastnictvi-pravni-tituly-opu-4596.html

²¹ http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_145.htm

Zákon upravoval nabývání smlouvou a to v ustanovení § 111 a to tak, že „vlastnictví k věcem jednotlivě určeným, převádí se už samou smlouvou, není-li umluveno jinak anebo nevyplývá-li nic jiného ze zvláštních předpisů“.²² Věc se dále dle tohoto zákona nabývá ze zákona anebo úředním výrokem a vydržením, kdy „vydržením lze nabýt vlastnického práva, nejde-li o nezczizitelné věci, které jsou v socialistickém vlastnictví“.²³ Nejvíce však tento zákon rozvádí typy nabytí jiným způsobem. Pro tuto materii je významný z dnešního pohledu na problematiku řešenou zákonem č.89/2012 Sb. ustanovení § 124 písmeno c) vymezení pojmu přírůstek, kde se stanovuje, že „co se na pozemku urodí, přibude tomu, čím je pozemek; mlád'ata a jiné užitky pocházející od zvířete přibudou tomu, čím je zvíře.“²⁴ tedy podle tohoto ustanovení si vlastník pozemku může žádat od nájemce všechny přírůstky na pozemku urozené, vyjma zvířecích mlád'at narozených, ty přibudou majiteli zvířete.

Tento zákon již upravoval i náhradu za škody a odpovědnost za vady způsobené zvířaty.

4.1.1.3. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon, který platil do 31.12.2013, zákon č.40/1964 Sb. v ustanovení § 118 definuje věc jako předmět občanských právních vztahů a pokud to povaha věci připouští, tak i jejich majetkovou hodnotu a práva.²⁵ Bohužel však již nerozvádí, co to věc je. Tu vysvětluje až občanskoprávní teorie, výklad, kdy věc je definována jako ovladatelný hmotný předmět, nebo ovladatelná přírodní síla (např. sluneční energie) obojí sloužící lidem.²⁶ Právě pro ovladatelnost a užitnost lze do této skupiny přiřadit i zvíře.²⁷

Obecným znakem věci je její ovladatelnost a použitelnost pro potřeby lidí, proto to může být jak stavba, automobil, tak i houba rostoucí v lese, která před oddělením je součástí pozemku, poté se stává samostatnou věcí s možností přisvojení si jí. Do tohoto výčtu patří i dle rozsudku Nejvyššího soudu spis. zn.

²² Zákon č. 141/1950 Sb.

²³ Zákon č. 141/1950 Sb.

²⁴ Zákon č. 141/1950 Sb.

²⁵ Zákon č.40/1964, Sb. a jeho prováděcí vyhláška č. 509/1991 Sb.

²⁶ Švestka, Jiří et al., Občanský zákoník – komentář. Praha: SEVT Praha a Frances, 1991. 686 s.

²⁷ Jehlička, Oldřich et al., Občanský zákoník. Komentář. Praha: C.H. Beck 1994, 673 s.

7 Tdo 487/2004 elektrická energie, jelikož *je* v souladu s ustanovením § 89 odst. 13 trestního zákona, tou se rozumí i ovladatelná přírodní síla,²⁸ ale telefonní hovor dle rozsudku NS sp. zn. 3 Tz 71/98 věcí není, neboť je při dopravě zpráv využívána pouze jako prostředek k přenosu informací.²⁹

Zda jde o věc či ne je třeba hodnotit k okolnostem případu *ad hoc*,³⁰ například věcí je i spoluvlastnický podíl, který může být převeden na jiného majitele.³¹

4.1.1.3.1. Zvíře

Jak bude vysvětleno níže, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, výslovně nestanovil, co si představit pod pojmem živé zvíře. Jen můžeme dovodit výkladem z jeho ustanovení, že je to věc movitá, ale v právním slova smyslu zcela odlišným typem od ostatních movitých věcí. Nerozlišuje ani mezi hospodářskými zvířaty a zvířaty volně žijícími.

Se zvířetem šlo nakládat podle ustanovení občanského zákoníku jako s věcí. Vlastník měl práva *ius disponendi*,³² např. dle § 628 mohl zvíře darovat. Vlastník ze zvířete mohl volně nakládat s užitky a přírůstky. Dle ustanovení § 420 a následující, vlastník byl odpovědný za škodu napáchanou jím vlastněným zvířetem.³³ Přestože zvíře bylo chápáno jako věc, má přeci jen svébytné postavení a pro jeho ochranu byl brán zřetel na to, že zvíře je živý tvor a

Po přijetí zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, byl režim nakládání s ním v souladu se zásadami humanity.

²⁸ rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 7 Tdo 487/2004 ze dne 5. 5. 2004

²⁹ rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 3 Tz 71/98 ze dne 6. 8. 1998

³⁰ Pro tento jednotlivý případ - http://cs.wikipedia.org/wiki/Ad_hoc

³¹ Švestka, Jiří; Spáčil, Jiří et al. *Občanský zákoník I, II, 2. vydání*, Praha: C.H. Beck, 2009. 636 – 647 s.

³² *Právo o věci rozhodovat* <http://www.ius-wiki.eu/rimske-pravo/slovnicek/ius-disponendi>

³³ Švestka, Jiří et al., *Občanský zákoník I. § 1 až § 499. Komentář 2. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2009, 636 – 647 s.

4.1.1.3.2. Vlastnická práva

V části druhé v hlavě první zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, pod názvem vlastnické právo, v ustanovení § 123 ukládá, že „*vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, používat jeho plody a užitky a nakládat s ním*“³⁴, tedy má oprávnění dokonce věc i zničit.³⁵ Oproti tomu však ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod,³⁶ stanovuje, že vlastnictví zavazuje, tedy pokud to nebude v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. V roce 2001 byl přijat zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti, který přímo taxativně vymezuje, kdy se vlastnictví k zvěři nabude a to až po ulovení či uhynutí daného jedince. K tomu se váže i judikatura³⁷ stanovila, že zvěř chovaná v uzavřených oborech je toho, kdo jí koupil, nebo vyšlechtil.³⁸

Zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti, se netýká chovaných zvířat, kdy vlastník je majitel, či volně se vyskytujících žijících jedinců, kdy vlastníkem není nikdo, pro tyto zvířata tento zákon nebyl *lex specialis*, proto na ně spadala obecná úprava občanského zákoníku.

Rozhodnutí soudů ve věcech, jež se týkají práva myslivosti, ochrany lesní zvěře, škod způsobených lesní zvěří a na lesní zvěři včetně prevence je řešeno rozsáhlou judikaturou.

Judikatura je aplikovatelná i pro právní úpravu v zákoně č. 89/2012 Sb.

4.1.1.2.3. Zdržení se omezení práv sousedů

V zákoně č.40/1964 Sb. pojem zvíře se nacházel až v ustanovení § 127, kde se vlastník musel zdržet všeho, co by nad míru nepřiměřenou jiného obtěžovalo, a to je i že „*nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící*

---

³⁴ Zákon č.40/1964, Sb.

³⁵ Jehlička, Oldřich et al., *Občanský zákoník. Komentář*. Praha: C.H. Beck 1994, 673 s.

³⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., *Listina základních práv a svobod*

³⁷ *Rosudek Nejvyššího soudu ČR spis. Zn. 22 Cdo 980/2005 ze dne 21. 2. 2006*

³⁸ Švestka, J. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až § 459. Komentář 2, vydání*, Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s.

pozemek“³⁹ tímto zákon ukládal povinnost zdržet se. Ale až soud mohl svými rozhodnutím uložit povinnost to odstranit,⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. 22 Cdo 1733/2004 stanovil, že použití ustanovení § 127 nestačí a musí se bránit např. podle § 417 odst. 2. Toto ustanovení mezi svým výčtem dávalo právo vlastníku nemovitosti přímo sousedící s pozemkem, na kterém imise vznikají, aby se zdržoval vzniku imisí a to hlukových, prachových, nebo pachových. Zde zákon nerozlišoval, jestli se jedná o imise způsobené vlastníkovou činností, či jeho nečinností (např. na zanedbaném pozemku se přemnoží hlodavci, kteří pronikají do sousedních nemovitostí). Avšak toto ustanovení nešlo použít vždy při obtěžování sousedů pachy a hlukem, které jsou vyvolané tak, jak je dle místních zvyklostí obvyklé, tedy na vesnici lze při chovu dobytka považovat za místní zvyklost jeho občasně zvukové a pachové projevy.⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky spis. zn. 22 Cdo 1935/2003 konstatoval, že *„obtěžování je právně významné jen v případě, že je "nad míru přiměřenou poměrům", zatímco pokud by v důsledku imise došlo k vážnému ohrožení výkonu práva, je otázka míry přiměřené poměrům bez významu. Rozdíl mezi ohrožením výkonu práva a obtěžováním jiného spočívá v tom, že ohrožování se týká přímo výkonu práv chráněného subjektu anebo dokonce jejich existence; obtěžování vlastním výkonu práva nebrání, ale činí jej obtížným nebo nepřijemným. Pokud v důsledku jednání vlastníka dochází k vážnému ohrožení vlastnického práva jiného, spočívajícímu v poškozování věci, jde o neoprávněný zásah podle § 127 odst. 1 ObčZ bez ohledu na to, zda tento zásah překračuje míru přiměřenou poměrům.“*⁴² Domnívám se, že tento výklad a tato, judikatura zde uvedená je aplikovatelná i na případy, které budou řešeny dle ustanovení zákona č.89/2012 Sb., proto ji zde v historické části uvádím.

---

³⁹ Zákon č.40/1964, Sb, občanský zákoník

⁴⁰ Švestka, Jiří et al., Občanský zákoník – komentář. Praha: SEVT Praha a Frances, 1991. 686 s.

⁴¹ Švestka, Jiří et al., Občanský zákoník I. § 1 až § 499. Komentář 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.1394 s

⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 22 Cdo 1935/2003 ze dne 3. 3. 2004

4.1.2. Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody

První zákon kde zvířeti byla přiznána zvláštní je zákon č. Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Tento předpis chránil vzácné druhy živočichů tím, že v místech jejich výskytu stanovil chráněné krajinné oblasti.⁴³

---

⁴³ Damohorský, Milan et al., *Právo životního prostředí*, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010. 680 s.

4.2. Právní řád České republiky po roce 1989

Po roce 1989 byla velká snaha zákonodárců začleňovat do legislativy problematiku do té doby velmi diskutovanou, ale zákonem zatím neupravenou.

Pojem zvíře upravovaly především veřejnoprávní předpisy, které stanovovaly nakládání s nimi, omezovaly nakládání s nimi a vymezovaly i sankce při porušování těchto pravidel. Níže uvedené veřejnoprávní předpisy jsou dle mého hlediska velmi podstatné, jelikož jsou v současnosti stále platné a se soukromoprávní úpravou se prolínají ve všech oblastech.

Nejvýznamnějšími dokumenty jsou především ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, která stanovuje možnost vlastnit věc, zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, který svou úpravou vymezil oblasti speciální ochrany druhů a lokalit, zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který byl velkým průlomem v ochraně práv zvířete, kdy se na něj z právního hlediska již nepohlíželo jen jako na věc, jako první provedl kvalifikaci zvířat, z které je jasné, jak se má s jedincem nakládat. Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, který stanovuje, kdy je možné zvířata použít pro pokusné účely a zákon č. 78/2004 Sb., o geneticky modifikovaných organismech, kde stanovuje přísné podmínky výskytu takto upravených zvířat.

4.2.1. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Tento zákon nelze opomenout. V České republice se hájí zájmy člověka nad zájmy ostatních živých tvorů. Listina základních práv a svobod, v článku č. 6 odst. 1⁴⁴ uvádí, že „každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením“. Sice již bylo překonáno zdůraznění, že člověk se od zvířete liší schopností vnímat bolest, avšak toto ustanovení lze brát jako uměle vyvolanou lidskou nadvládu nad naší planetou nadvládou ostatních živých tvorů. Dále se v článku č. 11 v odst. 1 uvádí, že „každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje“

---

⁴⁴ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod

a odst. 3, kde je stanoveno, že „*vlastnictví zavazuje*.“ V předmětu vlastnictví lze chápat i zvíře, což je podle tohoto ustanovení majetek, který má jistou ochranu při prodeji, či reklamaci. Obsah vlastnictví je omezen, tak že vlastník je omezen ve volném nakládání se svou věcí, například nesmí zvíře mučit.⁴⁵ Výkladem tohoto ustanovení je brán v potaz i vztah s pánem, tedy majitelem zvířete a vzájemnou emoční vazbu, která mezi nimi může vzniknout.⁴⁶

Ústavní ochrana zvířat je zakotvena v čl. 35 odst. 1, kde je stanoveno,⁴⁷ že „*každý má právo na příznivé životní prostředí*,“⁴⁸ a v odst. 3 „*při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem*.“⁴⁹

Lze vyzdvihnout i významný Nález pléna Ústavního soudu,⁵⁰ který stanovil, že předmětem práva myslivosti je tedy zvěř, která v abstraktní rovině představuje především přírodní bohatství, které si stát vytkl za cíl chránit.

4.2.2. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

Poprvé v našem právním řádu zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí legálně vymezil pojem životní prostředí a to tak, že je to „*vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie*.“ Kde přírodními zdroji jsou chápány části živé nebo neživé přírody, které člověk využívá k uspokojení svých potřeb.⁵¹ V tomto širokém vymezení je zahrnuto i zvíře. Tento zákon je dosud platný.

⁴⁵ *zákonným pojem je týrat – zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání*

⁴⁶ *Wagnerová, Eliška et. al., Listina základních práv a svobod. Komentář, Praha. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012. 931 s.*

⁴⁷ *Šíma, Alexandr, Zákon o rybářství, Komentář, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013.168 s.*

⁴⁸ *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod*

⁴⁹ *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod*

⁵⁰ *Nález pléna Ústavního soudu spis.zn. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006*

⁵¹ *Bahýľová, Lenka et al., Ústava České republiky, Komentář. Praha: Linde, 2010. 1533 s.*

4.2.3. Zákon 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Tento zákon, dosud platný, vymezuje, již mnohokrát výše zmiňovaný, pojem zvíře, které se zde chápe jako živý obratlovec, který není člověkem. Tedy všechny volně žijící jedinci, života schopné formy. Do tohoto výčtu nepatří plod ani embryo.⁵²

Zde zákon zvířata dělí na volně žijící, hospodářská, v lidské péči, v zájmovém chovu, toulavá, nebezpečná, pokusná, opuštěná, jatečná a případně další.

Volně žijícím zvířetem se v tomto zákoně má na mysli zvíře, jehož populace žije volně v přírodě a to i v případě, kdy se chová v zajetí.

Hospodářským zvířetem rozumí to, které je chováno pro produkci živočišných produktů, kůže, vlny či dalších hospodářských účelů.

Zvířetem v lidské péči je to, které je přímo závislé na člověku a jeho péči o něj.

Zájmový chov je takový, kdy hospodářský efekt není hlavním účelem, ale zvíře se chová v prostorech k tomu určených nebo v domácnosti. Takový způsob je zvolen především pro zájmovou činnost člověka, kdy zvíře slouží jako společník.

Toulavým zvířetem se chápe to, které je v lidské péči, ale není pod jeho trvalou kontrolou a může se pohybovat mimo vyhrazené prostory jemu určené.

Nebezpečným je takové zvíře, se kterým se vzhledem k jeho biologickým vlastnostem musí speciálně zacházet, krmit a mít pro něj zvláštní umístění, jelikož při nedodržení těchto požadavků může ohrozit zdraví a život člověka. Toto zvíře může chovat pouze osoba starší 18 let, která obdržela povolení od příslušného orgánu veterinární správy.

Pokusné zvíře je i zvíře volně žijící, ale je nebo má být použito k pokusům.

---

⁵² §3 písm. a) zákon 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání

Opuštěné je to zvíře, které bylo původně v lidské péči, ale již pod dohledem není a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho chovatel opustil s úmyslem, že se ho chce zbavit nebo jej vyhnal.

Jatečné je zvíře hospodářské, které je určeno k porážce a následnému zpracování, kdy jeho maso je určeno pro výživu lidí.

Stanovuje, že volně žijícími živočichy jsou všichni jedinci živočišných druhů, kteří nejsou v přímé péči člověka, tedy kteří se vyskytují v přírodě. Za ty, kteří jsou chováni člověkem, se považují takové druhy, které pocházejí z odchovů v zajetí a jsou nezaměnitelně označeny a evidovány orgánem ochrany přírody.⁵³

Zvíře bylo při vyhlášení tohoto zákona stále ještě věc, proto tento zákon pro jeho ochranu stanovil, že nikdo ho bez důvodu nesmí usmrtit. Zároveň stanovil, kdy je to možné (např. nevléčitelná nemoc, stáří zvířete) a povolil jej usmrtit v případě porážky jatečných zvířat. Pro tyto případy zákon stanovil přesné podmínky, jak se má postupovat během celého úkonu. K tomu se váže speciální úprava zákona o veterinární péči⁵⁴, který vyjmenovává, kdy je možné utratit zvíře a za jakých podmínek. Utracením chápe usmrcení zvířete bez vykrvení, a to způsobem, který neodporuje předpisům o ochraně zvířat proti týrání. Usmrtit zvíře může pouze osoba k těmto účelům odborně způsobilá, většinou to je veterinární lékař. Tato zvířata nesmí být volně odchycována a usmrcována pomocí pytláckých způsobů lovu, např. pytlácké oko, smyčka, pokud to není povoleno podle zvláštních zákonů (např. zákon o rybářství⁵⁵).

Zákon⁵⁶ stanovil, že zvíře nesmí vlastník opustit, nebo jej vyhnat. Toto neplatí o zvířeti záměrně člověkem vypuštěném do volné přírody, za účelem posílit místní populaci v dané lokalitě. Definice v tomto zákoně uvedené je možné použít jako definice při aplikaci zákona č. 89/2012 Sb..

---

⁵³ §2 písm. a) zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)

⁵⁴ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

⁵⁵ Zákon č. 103/1963 Sb., o rybářství

⁵⁶ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

4.2.4. Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně přírody a krajiny

V českém právním řádu v době před 1. 1. 2014 byly tři definice volně žijícího živočicha. V zákoně o obchodování s ohroženými druhy⁵⁷ a zákoně o zoologických zahradách⁵⁸ se definice shodují⁵⁹, ale zákon o ochraně přírody a krajiny⁶⁰ se podstatně odlišuje, jelikož je to „jedinec živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stadia daného jedince. Jedinec zdivočelé populace domestikovaného druhu se za volně žijícího živočicha nepovažuje.

Dále tento zákon definuje živočicha chovaného v lidské péči, který se v této péči narodil a byl odchován v kontrolovatelném prostředí, kdy jeho rodiče byli získáni v souladu s tímto zákonem a jinými právními předpisy souvisejícími s oblastí obchodování s ohroženými druhy.⁶¹

Novelou tohoto zákona⁶² vyjímá z definice shora uvedené jedince chované v přímé péči člověka, tedy ty, kteří pocházejí z odchovu v zajetí, patřičně označení a jsou řádně evidováni orgánem ochrany přírody.

Zvíře, kterému nastane smrt v důsledku bolestivého nebo jinak trýznivě působícího jednání člověka, které sám zvíře přežije, se považuje za utýrané zvíře a toto jednání je nezákonné podle zákona č. 246/1999 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Mezi způsoby, které tento zákon zakazuje, se považuje utopení zvířete, různé metody dušení, použití takových látek a přípravků, které zvíře nepřivede do hlubokého znecitlivění a tím nezabezpečí následnou smrt, použití elektrického proudu, pokud tím nenastane okamžitá ztráta vědomí, ubití, ubodání, či jiné metody, které zvířeti způsobí nepřiměřenou bolest a následnou smrt a jiné nelidské zacházení.

---

⁵⁷ Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)

⁵⁸ Zákon č. 162/2003 Sb. o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)

⁵⁹ §2 písm. a) zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)

⁶⁰ Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

⁶¹ Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

⁶² Novela zákona č. 114/1992 Sb. zákonem č. 218/2004 Sb.

Utýrání zvířete je trestným činem, kdy pachatel může být potrestán odnětím svobody až na pět let, pokud by utýral větší počet zvířat.⁶³

Při zajištění týraného zvířete nebo z podnětu může na návrh krajské veterinární kliniky obecní úřad obce s rozšířenou působností svým správním rozhodnutím umístit toto zvíře do náhradní péče, náklady s tím spojené nese osoba, jíž bylo zvíře odebráno, o těchto nákladech rozhodne zmíněný orgán správním rozhodnutím.

Pokus na zvířeti je jakékoliv použití zvířete, které se použije k pokusným nebo jiným vědeckým účelům, které mohou u zvířete vyvolat bolest nebo které může vést k trvalému poškození či ztížení přirozeného způsobu života zvířete, nebo kdy v důsledku provedených úkonů a zákroků může vést, či dokonce vede k tomu, aby zvíře s tímto poškozením narodilo. Pokusem je i to, kdy u zvířete bylo vyloučeno utrpení úspěšně použitými prostředky pro znečítlivění. Naopak pokusem nejsou veterinárně léčebné, preventivní a diagnostické zákroky, inseminace, porážení zvířat, jejich označování v chovu.⁶⁴

4.2.5. Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství

Tento zákon upravuje chov ryb, jejich lov a ochranu. Ochrana zvířat, v tomto případě ryb je upravena v ustanovení § 12, kdy v odstavci prvním stanovuje „rybníkářství“⁶⁵ a výkon rybářského práva nesmí být v rozporu se zvláštními právními předpisy⁶⁶ tedy obecnou ochranu rybníkářství a výkon rybářského práva upravují zákonné normy upravující ochranu vlastnictví a dalších práv⁶⁷, mezi nimiž je i ochrana nemajetkových práv.⁶⁸

---

⁶³ Zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník

⁶⁴ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁶⁵ Chov a lov ryb, či jiných vodních organismů v rybníce, neb jiném zvláštním zařízení, kde se chovají ryby - Šíma, Alexandr, Zákon o rybářství, Komentář, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013.168 s.

⁶⁶ Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství

⁶⁷ Např. zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání

⁶⁸ Šíma, Alexandr, Zákon o rybářství, Komentář, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013.168 s.

4.2.6. Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech

Zvláštní právní předpis,⁶⁹ podle kterého mohou být prováděny biologické testy sledující, jaký mají vliv na jednotlivé složky krmné dávky, tedy pokusným zvířetem je jedinec i volně žijící zvíře, které je či bude použito k pokusům. Zákon zakazuje provádět pokusy za účelem vývoje nebo zkoušení kosmetických přípravků a látek. Na pokusy lze používat jen zvířata k tomu určená, není dovoleno používat zvířata toulavá a opuštěná.⁷⁰

4.2.7. Zákon č. 78/2004 Sb. o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty

Velkou problematikou jsou geneticky modifikované organismy, ty definuje zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty⁷¹ jako "*organismy, kromě člověka, jehož dědičný materiál byl změněn genetickou modifikací provedenou některým z technických postupů stanovených*" v příloze tohoto zákona. Nakládat s takto upravenými organismy lze jen na základě oprávnění, které vydává Ministerstvo životního prostředí, jelikož musí být zajištěna ochrana zdraví člověka a zvířat, životního prostředí a biologické rozmanitosti naší krajiny.⁷² Dále v § 23 odst. uvádí, že takové organismy mohou být uváděna do oběhu (tedy do životního prostředí) jen byla-li zapsána do Seznamu pro uvádění do oběhu, nebo byl-li dán souhlas s uvedením do oběhu či příslušné povolení úřadem členského státu určeným, vydávat tato povolení a jestli splňují požadavky všech právních předpisů Evropské unie.⁷³ Česká inspekce životního prostředí jako odborný orgán státní správy dohlíží, je-li zákon včetně prováděcí vyhlášky⁷⁴ dodržován. Oba tyto předpisy stanovují povinnosti fyzických a právnických osob takovým způsobem, aby činnost zmiňovaných osob neohrozila ochranu zdraví, člověka, zvířat, životního prostředí

---

⁶⁹ Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech a k němu provádějící vyhláška č. 451/2000 Sb.

⁷⁰ Tichá, Tereza et al., Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí. Praha: ABF, 2004. 464 s.

⁷¹ Zákon č. 78/2004 Sb. o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty

⁷² http://www.mzp.cz/cz/geneticky_modifikovane_organismy

⁷³ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-78#cast1>

⁷⁴ Vyhláška č. 209/2004 Sb. o bližších podmínkách nakládání s genetickými organismy a genetickými produkty

a biologickou rozmanitost, jelikož zákon vychází z principu předběžné opatrnosti.⁷⁵

V České republice se mohou geneticky modifikovaní živočichové používat převážně pouze pro laboratorní účely (např. laboratorní myši), jelikož neznáme všechna možná rizika, která mohou nastat při možném uvádění do oběhu.⁷⁶

4.2.8. Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Před vydáním zákona č. 115/2000 Sb. se náhrada škody řídila obecnými ustanoveními zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, kdy náhradu hradil stát.⁷⁷

Tento zákon spolu s vyhláškou č. 360/2000 Sb., o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy, umožňuje žádat náhradu škody, kterou způsobí zvláště chráněný živočich. Ten je v zákoně taxativně vymezen a jedná se pouze o druhy, které není možné regulovat ani podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Tento zákon stanovuje, že aby vlastníkovu mohla být přiznána náhrada škody, musí mít svůj majetek ošetřen preventivními opatřeními (uzavřený objekt, hlídací pes), které by škodám předcházely.⁷⁸

Poškozeným hradí škodu způsobenou zvláště chráněnými živočichy stát a to pokud byla škoda na životě a zdraví, na psech hlídajících stádo, na stanovených domácích zvířatech, na včelstvech, rybách, na nesklizených polních plodinách a lesních porostech. Stát uhradí škodu prokázanou,

---

⁷⁵ Roudná, Milena et al., *Genetické modifikace v České republice a opatření k zajištění biologické bezpečnosti*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2011. 84 s.

⁷⁶ Káš, Josef, *Geneticky modifikované organismy – současnost a perspektiva*, Praha: VŠCHT a MŽP, 2004, 67 s.

⁷⁷ Langerová, Veronika, *Přehled judikatury z oblasti životního prostředí*. Praha: ASPI, 2007. 380 s.

⁷⁸ Damohorský, Milan et al., *Právo životního prostředí*, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010. 680 s.

ve výjimečných případech může uhradit škodu stanovenou paušálně, či ušlý zisk.

⁷⁹

4.2.9. Shrnutí

Všechny shora uvedené veřejnoprávní předpisy jsou stále platné a se zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, úzce souvisejí. Definice v nich obsažené lze aplikovat na právní jednání související se zvířetem, na závazky z deliktů související se zvířetem.

---

⁷⁹ Langerová, Veronika, *Přehled judikatury z oblasti životního prostředí*. Praha: ASPI, 2007. 380 s.

5. Právní řád České republiky po 1. 1. 2014

Od 1.1.2014 vstoupila v platnost rekodifikace českého soukromého práva třemi zákoníky a bylo vydáno mnoho prováděcích předpisů, které měly náš právní řád pro tuto změnu připravit. Hlavním zákoníkem byl zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále zákon č.90/2012 Sb., o obchodních korporacích a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. V této práci se zabývám dvěma předpisy týkající se ochrany zvířat a to zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

5.1 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Občanský zákoník č. 89/2012 Sb., který je účinný od 1. 1. 2014 (dále jen občanský zákoník), zavádí mnohé nové definice a pravidla, které se k nim vztahují. Jedním z nich je pojem zvíře.⁸⁰

5.1.1. Pojem

Definici zvířete uvádí občanský zákoník v části první, hlavě čtvrté, nazvané „Věci a jejich rozdělení“. Ve všeobecných ustanoveních této hlavy, v ustanovení § 494 uvádí, že *"živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze."*⁸¹ První věta tohoto ustanovení zvíře vymezuje pozitivně s důrazem na to, jaký má zvíře speciální význam, jelikož to je tvor nadaný smysly, proto jeho hodnota nemusí být dána obecnou cenou, toto upravuje např. náhrada škody v § 2970 občanského zákoníku.

Živé zvíře je nadané smysly, ale od člověka se liší především rozumem, jelikož ten člověku dává přirozená práva, proto živé zvíře není věc, ale ustanovení

---

⁸⁰ Švestka, Jiří et al., *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I. Praha, Wolters Kluwer, 2014. 1736 s.*

⁸¹ *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*

o věcech movitých se na něj budou aplikovat obdobně, pokud to nebude odporovat povaze zvířete, jelikož to je živý tvor.

Občanský zákoník stejně jako zákon na ochranu zvířat proti týrání sleduje stejné hodnotové východisko a to především z pohledu vlastnického práva a jeho ochrany. Tímto se chrání i majitel. V tomto zákoně uváděn jako pán zvířete a jejich vzájemná emoční vazba a vzájemný vztah. Občanský zákoník má však širší obsah ochrany zvířete, jelikož zde se jedná o všechny živé tvory. Oproti tomu zákon na ochranu zvířat uvádí, že ochrana se vztahuje jen na obratlovce odlišné od člověka. Toto úzké pojetí v občanském zákoníku neplatí, jelikož i bezobratlí živočichové mohou cítit bolest a být vystaveni stresu. Rozdělení zvířat pro své účely do různých kategorií jako ve veřejném právu podobně ustanovuje i soukromé právo, kdy se sleduje základní instituty soukromého práva a to především vznik, zánik a existence vlastnického práva ke zvířeti a otázky, které jsou spojeny s povinností nahradit škodu jím způsobenou.

Soukromoprávní dělení na rozdíl od veřejnoprávního je po staletí ustálené, především se rozlišuje na zvířata domácí a divoká.⁸²

Velmi důležitý je zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, který je uváděn jako „lex specialis“ k občanskému zákoníku u závazků z deliktů.

5.1.2. Absolutní majetková práva k zvířeti

Vlastnická práva k zvířeti upravuje občanský zákoník v části III., v hlavě II. pojmenované Věcná práva. V ustanovení § 1045 zákona č. 89/2012 Sb. vysvětluje, co se stane s věcí, která nikomu nepatří, tuto věc si může kdokoliv přivlastnit, pokud tomu nebrání zákon nebo právo jiného člověka na přivlastnění té dané věci.⁸³ Tento institut je znám již od dob římského práva, v té době se místo přivlastnění používal výraz *occupatio*.⁸⁴ Okupace je projevem vůle

---

⁸² Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

⁸³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸⁴ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

osoby, která si přisvojí držbu takové věci, která nemá svého vlastníka.⁸⁵ Takto se nejčastěji nabývají práva v myslivosti podle zákona o myslivosti⁸⁶ a rybolovu⁸⁷ dle zákona o rybářství.⁸⁸

5.1.2.1. Kategorizace zvířat

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, pojem zvíře dělí na zvíře domácí, tedy to, které je domestikované a všechna ostatní, která jsou pojmenována jako zvíře divoké.⁸⁹ Toto dělení se váže k normám a k jejich výkladu.

5.1.2.1.1. Domácí zvíře

První uvádím pojem zvíře domácí. Jazykový výklad se liší od výkladu v občanském zákoně, když se v ustanovení § 1048 zákona č. 89/2012 Sb., zvíře považuje za opuštěného jedince, u kterého je zřejmé, že se ho vlastník snaží zbavit, anebo jej vyhnat. Toto ustanovení se použije i u zvířete v zájmovém chovu.⁹⁰ Zde zákonodárce myslel na ochranu zvířat a předpisů týkající se týrání zvířat. Zájmové chovy mají speciální zákonnou úpravu.⁹¹

Definice domácího zvířete je uváděna v důvodové zprávě k zákonu č. 89/2012 Sb., a to tak, že domácími zvířaty jsou druhy přidržíující se člověka a ve volné přírodě se nevyskytují (např. koza), nebo zpravidla (např. holub). Na zaběhlé domácí zvíře se uplatní pravidla o ztracené věci, pokud nejsou upraveny speciálními pravidly, za takový lze považovat⁹² i derelikce⁹³ v § 1048

---

⁸⁵ Eliáš, Karel et al., *Občanský zákoník. Velký akademický komentář. I. svazek. Praha: Linde Praha, 2008, 2640 s.*

⁸⁶ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

⁸⁷ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.*

⁸⁸ Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství

⁸⁹ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.*

⁹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹¹ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.*

⁹² Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.*

⁹³ úmyslné vzdání se cizí věci - <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/derelikce>

zákona č. 89/2012 Sb., kdy se právní fikcí předpokládá, že se vlastník bude chtít zvířete zbavit. To platí i na zvíře v zájmovém chovu, jelikož i ono je zvířetem domácím.⁹⁴ Zájmový chov definuje Evropská úmluva o ochraně zvířat v zájmovém chovu.

5.1.2.1.2. Divoké zvíře

Pojem divoké zvíře upravuje § 1046 zákona č. 89/2012 Sb., kde definuje divoké zvíře, jako zvíře, které žije na svobodě a je bez pána.⁹⁵ Tedy nenáleží k nedomestikovanému druhu.⁹⁶ Pokud bude zvíře chováno formou farmového chovu, je stále považováno za divoké zvíře. Například krokodýl chovaný na farmě je stále divoký, jelikož ho nejde ochočit. Není to však dogma, když stříbrnou lišku za určitých podmínek ochočit lze.

Obecně však divoké zvíře je zvíře, které nemá svého vlastníka, tradičně označeného jako zvíře bez pána⁹⁷ a žije na svobodě. Živočichové žijící volně, i přesto, že se zdržují na pozemku, který někdo vlastní, nejsou vlastnictvím vlastníka pozemku. Stejně se nahlíží i na zvířata volně žijících v přírodě, kdy toto stanoviště pro ně není přirozeným prostředím. Jedná se o zvířata zatoulaná, ale i to, která vlastníkovi uniknou. Pro tuto kvalifikaci není podstatné, jestli zvíře bylo chováno v domácnosti jako společník nebo za výtěžným účelem. Všechna výše uvedená zvířata žijící ve volné přírodě, jsou zvířaty bez pána, a proto nejsou objektem vlastnického práva. Pokud to nevyloučí zvláštní předpis, lze si taková zvířata přivlastnit.⁹⁸

V zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti, se uvádí v § 2 písm. b) pojem zvěř jako "*obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů*", kde se v následujících písmenech taxativně vyjmenovává ta,

---

⁹⁴ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

⁹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹⁶ Druh, který žije zcela či z větší části ve volné přírodě, ale jeho jednotlivci mohou být chováni v zajetí (např. sokol). - Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

⁹⁷ německý občanský zákoník takové zvíře označuje pojmem *herrenlos*, francouzský občanský zákoník *sans maitre*

⁹⁸ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

kteřou podle mezinárodních smluv nelze lovit, pokud k tomu není speciální povolení a ta, kteřou lze obhospodařovat lovem.⁹⁹

Pojem zvěř zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník neobsahuje, ale vztahuje se k pojmu divoké zvěře a tedy je podle § 494 věci zvláštního významu.¹⁰⁰ Oproti tomu v zákoně č.449/2001 Sb., zákoně o myslivosti v § 1 odst. 1 písm. a) se¹⁰¹ uvádí, čeho se tento zákon týká, a to chovu zvěře a jejího zachování na území České republiky. Chov zvěře se rozvádí v části druhé a třetí a v části páté, hlavě V. taxativně vymezuje zakázané způsoby lovu, které sankcionalizuje v části VIII. až pokutou uvedené v § 64 odst. 3 písm. c).¹⁰²

Vymezuje také, že divoké zvěře může být zajato, a pak vlastnické právo vzniká osobě, která jej zajala. Vlastnické právo k divokému zvířeti může být nabyto i jiným způsobem, např. děděním.¹⁰³

5.1.2.1.3. Zajaté zvěře

Divoké zvěře, které je drženo ve vlastnictví se řadí do kategorie zajatých zvířat.¹⁰⁴

V druhém odstavci § 1046 občanského zákoníku je uveden pojem zajaté zvěře. To je také bez pána a na svobodě stejně jako divoké zvěře, ale pro splnění této definice jej jeho vlastník bezodkladně nesmí hledat ani stíhat jelikož ho chce znovu zajmout. Pokud však zvěře bude označeno takovým způsobem, že o jeho vlastníkovu nebude pochyb, zajatým zvířetem se nikdy nestane.¹⁰⁵ Zde mohou nastat komplikace zákonným omezením svobody zvířete. Zákon uvádí modelové situace v abstraktně občanskoprávní rovině,¹⁰⁶ kteřou vysvětluje důvodová zpráva k němu tak, že pokud to nevyklučují jiné právní předpisy, divoké zvěře může být

⁹⁹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹⁰⁰ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

¹⁰¹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹⁰² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹⁰³ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou,* Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁰⁴ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou,* Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁰⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁰⁶ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

zajato a té osobě vzniká tímto okamžikem vlastnické právo a stává se zvířetem zajatým. Divoké zvíře může být nabyto i jiným způsobem, a to například děděním. Pokud zajaté zvíře unikne, tedy překoná překážku bránící mu dostat se na svobodu, musí se stanovit, jakým způsobem k němu současný vlastník ztratí vlastnické právo z důvodu možného budoucího nabytí vlastníkem novým. To po vzoru jiných občanských zákoníků, např. rakouského, stanoví podmínku,¹⁰⁷ kdy zákon v negativním vymezení určuje, kdy vlastnictví zaniká a to tak, že "*vlastník je bez prodlení a soustavně nestíhá nebo nehledá ve snaze je znovu zajmout.*"¹⁰⁸ Pro pochopení se stíháním rozumí většinou skutečné stíhání, jiným typem stíhání, např. veřejným oznámením je pak na způsobu uvážení u konkrétních případech. Pokud se zvíře pohybuje na pozemku, ke kterému není možný pro vlastníka přístup, bude se postupovat podle toho, zda může vlastník zvířete podat na vlastníka pozemku žalobu na vydání zvířete.¹⁰⁹ U nezaměnitelně označených zvířat, která unikla, nelze znovu nabýt svobodu a tím se stát zajatými, jelikož je možné je vlastníkovi vrátit podle jasné identifikace.

5.1.2.1.4. Zkrocené zvíře

Dalším pojmem, který zákon č.89/2012 Sb., zavádí v § 1047 je zkrocené zvíře, které vlastník nestíhá, a ani se samo k svému pánu nevrátí v době šesti týdnů, protože vlastník mu nechal volný přístup, tak si toto zvíře bez pána může přivlastnit kdokoli, pokud se nachází na veřejném pozemku, v případě soukromé nemovitosti se může pánem stát jeho majitel. Tento výklad nelze použít v případě, kdy je zvíře označeno nezaměnitelným způsobem z čehož lze určit vlastníka.¹¹⁰ Není pochyb, že tímto zvířetem se myslí divoké zvíře, které bylo zkroceno, jelikož předchází ustanovení, tedy § 1046 zákona č. 89/2012 Sb., o tomto druhu zvířeti mluví a tím tedy § 1047 zákona č. 89/2012 Sb. logicky na něj navazuje.¹¹¹ Divoké zvíře svými přirozenými pudy se snaží znovunabýt svobody, proto

---

¹⁰⁷ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁰⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁰⁹ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹¹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹¹ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

se vytvořil tento pododdíl divokého zvířete, jelikož se zvíře přestane vracet, stává se volně žijícím na svobodě.¹¹²

Z druhého odstavce, který uvádí, že svobodným a tím i možným získáním do vlastnictví nového majitele se nestane, když je "zvíře označeno takovým způsobem, že lze jeho vlastníka zjistit"¹¹³ označením se chápe tetování, kroužkování či čipem, které pořizuje veterinář a toto je pak zaznamenáno v centrální evidenci.¹¹⁴

5.1.2.1.5. Zvíře chované v zařízení

V dalším ustanovení zákon č.89/2012, občanský zákoník, definuje živočicha chovaného v zařízení. Jedná se o vlastnictví ke zvířeti. Jako zvíře je vlastněno, když je chováno v zoologické zahradě, nebo je to ryba v rybníku, či jinak chované v podobném zařízení, které není veřejným statkem.¹¹⁵ Tímto zákonodárce oddělil zvířata chovaná v zoologické zahradě a ryby v rybníku od divokých zvířat. Problém nastává, pokud tato zvířata uniknou ze zařízení určených k jejich chovu, když nebudou individuálně od sebe rozlišitelná a to nejen označením, ale i jejich druhovými znaky, bude těžké rozeznat od sebe zvíře divoké žijící na svobodě od živočicha chovaného v zařízení (např. při povodních se vylijí rybníky a bude těžké dohledat, komu jednotlivé ryby patří).¹¹⁶

5.1.2.1.6. Nalezené zvíře

Další ustanovení, které se dotýkají zvířete jsou ustanovení § 1050 a § 1051 zákona č. 89/2012 Sb., které uvádějí domněnku opuštěné věci a domněnka, že nalezená věc není opuštěná. Domněnky opuštěné věci upravuje odstavec první, který stanovuje, že „Nevykonává-li vlastník vlastnické právo k movité věci po

---

¹¹² Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹¹³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹⁴ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

¹¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹⁶ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

dobu tří let, má se za to, že ji opustil. Byla-li movitá věc, která pro vlastníka měla zřejmě jen nepatrnou hodnotu, zanechána na místě přístupném veřejnosti, považuje se za opuštěnou bez dalšího.¹¹⁷ Druhou domněnkou se má za to, „že si každý chce podržet své vlastnictví a že nalezená věc není opuštěná. Kdo věc najde, nesmí ji bez dalšího považovat za opuštěnou a přivlastnit si ji.“¹¹⁸ Zde musíme oddělit zvířata a věci, která nepatří nikomu, od věci nalezené. U prvního jde o zvířata bez pána a věci bez vlastníka, v druhém pak tehdy, když vlastník ztrátou pozbyl držbu věci, ne vlastnické právo k té věci, které může znovu uplatnit a věc znovu získat do svého vlastnictví vrácením.¹¹⁹ To doplňuje ustanovení § 1052 zákona č. 89/2012 Sb., který stanoví, že ztracenou věc má nálezce vrátit vlastníkov, jmenovitě tomu, kdo ji ztratil za úhradu nutných nákladů s tím spojených a nálezného,¹²⁰ což je 10 % ceny nálezu.¹²¹ Dále se v ustanovení § 1058 zákona č. 89/2012 Sb., kde pod názvem zvíře, které zjevně mělo vlastníka, vymezuje zvíře, které bylo nalezené.

Z přesvědčivých důkazů je patrné, že mělo svého vlastníka, tak pokud nelze vrátit zvíře přímo jemu, tak nálezce musí bez zbytečného odkladu oznámit příslušné obci tento nález. Osoba, starající se o zvíře do doby jeho vrácení o něj pečuje s vědomím řádného hospodáře.¹²² Zvířetem nalezeným se myslí domácí, nikoliv zvíře divoké. Při nálezu nemůže být pochyb, že jde o zvíře domestikované z jasného označení zvířete, nebo jeho druhu. Osobou starající se po dobu, než se zjistí skutečný majitel, může být jak obec, tak i osoba fyzická i právnická provozující živnost zaměřenou na živočišnou zemědělskou výrobu.¹²³

5.1.2.1.7. Zájmový chov

Dalším kategorií zvířete je speciální úprava pro zvíře, které je určené pro zájmový chov. Ustanovení § 1059 zákona č. 89/2012 Sb. ho vymezuje pro případ

---

¹¹⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹⁹ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹²⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹²¹ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

¹²² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹²³ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

možného nálezu a postup při jeho ochraně až do vyzvednutí vlastníkem. Tedy jako to zvíře, které bylo nalezeno a svým vzhledem je zjevné, že je určeno do zájmového chovu. V domácnosti je chované pro potěšení a jako společník svého pána, jeho chov není za účelem majetkového ani výdělečného zájmu.¹²⁴

Pokud se o takovéto zvíře nikdo nepřihlásí do dvou měsíců od té doby, co byl nález vyhlášen, nálezce k tomuto jedinci nabude vlastnického práva. Ten může obci oznámit, že o zvíře nemá zájem, obec svěří zvíře neodvolatelně osobě provozující útulek pro zvířata. Pokud se po čtyřech měsících od umístění o zvíře nikdo nepřihlásí, osoba provozující útulek s ním může volně nakládat.¹²⁵ Definice zájmového zvířete je již uvedena shora, pro tato zvířata je speciální úprava navržena, aby se obec či osoba jí určená musela o zvíře starat po dobu dvou měsíců s péčí řádného hospodáře.¹²⁶ Takto nabude nálezce nebo útulek zvíře ex lege, tedy ze zákona.¹²⁷

5.1.2.1.8. Hospodářské zvíře

Tuto kategorii zvířete uvádí ustanovení § 1279 zákona č. 89/2012 Sb. v souvislosti s právem pastvy, které má každý druh hospodářského zvířete, s výjimkou prasat a drůbeže.¹²⁸

V praxi bude praktické označovat zvíře jeho zoologickým pojmenováním, druhově, například, kůň, kráva, koza, ovce.

5.1.2.1.9. Pomocník pro osoby se zdravotním postižením

Zákon č. 89/2012 Sb. nevymezuje kategorii označení zvířete jako pomocníka pro osoby se zdravotním postižením výslovně neupravuje, ale v ustanoveních na něj odkazuje.

---

¹²⁴ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹²⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹²⁶ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹²⁷ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

¹²⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Můžeme ho zařadit pod druh zvířete ze zájmového chovu, jedná se o psa, v hippoterapii o koně. Jedná se o zvíře, které je vhodné pro zdravotně postižené osoby. Zvířata podstoupí speciální výcvik a po jeho ukončení jsou uznána jako zdravotní pomůcka. Zjistila jsem, že tato zvířata jsou osobám se zdravotním postižením dána v užívání formou výpůjčky,¹²⁹ pronajímána za úplatu¹³⁰ a nebo převáděna na tyto osoby formou kupní smlouvy.

5.1.2.2. Úprava vlastnického práva

Ustanovení § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník stanovuje, že přesto, že zvíře je živý tvor, nahlíží se při jeho úpravě jako na věc, pokud to neodporuje jeho povaze.¹³¹

5.1.2.2.1. Přírůstek

Vlastnické právo ke zvířeti lze nabýt i přírůstkem, ten upravuje § 1073 zákona č.89/2012 Sb., občanského zákoníku, kdy za přírůstek považuje „*plody, které vydává zvíře, náleží vlastníku zvířete*“ a dále „*za oplodnění zvířete lze žádat odměnu, jen byla-li ujednána.*“¹³²

5.1.2.2.2. Zástava zvířete

Konkrétně určené zvíře, např. pes, může být i zástavou dle občanského zákoníku. Pokud se předá zvíře, které se svým pánem nemělo citový vztah, zástavnímu věřiteli a tímto předáním nevznikne zvířeti stresující situace, je zástava možná. Avšak zvíře nesmí lpět na svém pánovi, protože jeho odebráním

---

¹²⁹ <http://www.pomocnetlapky.cz/cz/>

¹³⁰ <http://www.hiporehabilitace-cr.com/co-je-hiporehabilitace/hipoterapie/>

¹³¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

by bylo vystaveno nepřijatelnému stresu a to by bylo v rozporu s ustanovením § 494 zákona č. 89/2012 Sb..¹³³

5.1.2.2.3. Omezení vlastnického práva u zvířat

Ustanovení § 1013 zákona č.89/2012 Sb. občanského zákoníku navazuje na ustanovení § 127 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Toto omezení vlastnického práva v zákazu imisí se doplnilo o zvláštní opatření, které se dotýká i chovu zvířat.¹³⁴ V tomto ustanovení v odstavci prvním se přímo uvádí, že „vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku; to platí i o vnikání zvířat. Zakazuje se přímo přivádět imise na pozemek jiného vlastníka bez ohledu na míru takových vlivů a na stupeň obtěžování souseda, ledaže se to opírá o zvláštní právní důvod.“¹³⁵ Zde se navázalo na návrh vládního návrhu občanského zákoníku z roku 1935, tedy bude zakázáno imise na cizí pozemek¹³⁶ přivádět přímo, výjimky budou upraveny ve speciální právní úpravě. Imise pro toto ustanovení se rozdělují na přímé, tedy ty, které vznikly vlastníkovu pozemku (např. umístění okapu na sousední pozemek), a nepřímé, které přímo s jeho činností nesouvisí, ale vlivem přírodních sil s jeho činností souvisí (např. množení hlodavců na neudržovaném pozemku). Nepřímé imise jsou zakázány také, ale jen za podmínek, které by byly místním poměrům nepřiměřené a významně omezovaly obvyklé užívání pozemku v dané lokalitě.¹³⁷

---

¹³³ Kabelkova, Eva; Dejlova, Hana, *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 616 s.*

¹³⁴ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.*

¹³⁵ *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*

¹³⁶ *pozemek jiného vlastníka, který je zasažen imisemi, tedy není to pozemek těsně sousedící - Eliáš, Karel et al., Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.*

¹³⁷ *Eliáš, Karel et al., Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.*

5.1.2.2.4. Právo vstupu na cizí pozemek za účelem stíhání zvířat

Následující ustanovení, tedy § 1014 zákona č. 89/2012 Sb. upravuje, že „*ocitne-li se na pozemku cizí movitá věc, vydá ji vlastník pozemku bez zbytečného odkladu jejímu vlastníku, popřípadě tomu, kdo ji měl u sebe; jinak mu umožní vstoupit na svůj pozemek a věc si vyhledat a odnést. Stejně tak může vlastník stíhat na cizím pozemku chované zvíře nebo roj včel; vletí-li však roj včel do cizího obsazeného úlu, nabývá vlastník úlu vlastnické právo k roji, aniž je povinen k náhradě.*“¹³⁸ Toto ustanovení chrání zájmy obou vlastníků.

Vlastník pozemku, na kterém se zvíře momentálně nachází, má povinnost zvíře jeho vlastníku vydat nebo mu musí umožnit na pozemek vstoupit a zvíře si vyhledat a umožnit mu se zvířetem pozemek opustit. V případě, že toto vlastník pozemku neumožní, bude čelit žalobě o vydání, jelikož neoprávněně zadržuje věc, v tomto případě zvíře.

U chovaných zvířat má vlastník možnost, jak upravuje většina evropských občanských zákoníků, zvíře na cizím pozemku stíhat.¹³⁹

Dále je ustanoveno v odstavci druhém, že „*způsobí-li věc, zvíře, roj včel nebo výkon práva podle odstavce 1 na pozemku škodu, má vlastník pozemku právo na její náhradu.*“¹⁴⁰ Zde jsou včely výslovně stanoveny, jelikož obecné ustanovení shora uvedené nelze použít na jednotlivé včely. Jednotlivé včely, které vletí na cizí pozemek, se posoudí podle tohoto ustanovení. Bude se na ně pohlížet jako na nepřímé imise. Posuzovány budou podle kritéria míry, která bude přiměřená místním poměrům. Přímými imisemi u včel lze označit úl umístěný na samé hranici pozemku, kdy česno bude nasměrováno do sousedního pozemku. Jednotlivé včely na cizím pozemku se považují na zvíře bez pána, tedy je ani vlastník stíhat nemůže.¹⁴¹ Vlétnutí včelího roje na cizí pozemek není imisí,¹⁴² je to stále roj ve vlastnictví svého pána, a proto mu nelze omezovat vlastnická práva jeho poškozováním. Cizí právní úpravy toto vlastnictví omezují dobou dvou dnů, po které si vlastník roj musí odebrat. Po uplynutí této doby vlastnictví zaniká.

¹³⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³⁹ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁴⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁴¹ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁴² Sedláček, Jaromír, *Vlastnické právo – Komentář k § 354 o. z. o., 1935*. ASPI.cz

V důvodové zprávě k občanskému zákoníku je navrženo, aby rozhodujícím kritériem byla schopnost včelaře identifikovat svůj roj.¹⁴³ Jako včelařka to mohu potvrdit, že to bude složité, ne-li nemožné, pokud nebude nikdo, kdo by původ roje dosvědčil. Jinak je to možné jen pouze, pokud se najde v roji označená matka, která s rojem vylétá.

5.1.2.2.5. Služebnost stezky a průhonu

Služebnost je převzata z vládního návrhu občanského zákoníku z roku 1935. Jedná se věcné břemeno, kdy „věc může být zatížena ve prospěch jiného služebností jako právem věcným.“¹⁴⁴ Podstatou služebnosti je, že vlastník určité věci zůstává pasivní, tedy musí ve prospěch jiné osoby něco strpět či se něčeho zdržet.

Tato služebnost je významná nejen pro majitele hospodářských zvířat, ale i pro zvířata samotná. Zvířata potřebují se potřebojí volně pást a za pastvou se pohybovat.

Služebností stezky se zakládá v ustanovení § 1274 zákona č. 89/2012 Sb. právo chodit po ní či se po ní dopravovat lidskou silou. Toto ustanovení právo na služebný pozemek vjíždět na zvířatech nepřipouští.¹⁴⁵ Stezku jiným způsobem než chůzí využívat nelze. Souvisí to s předpokládaným menším zpevněním komunikace vybudované pro takové to účely a manipulace se zvířaty by ji mohla poškodit.¹⁴⁶

Služebností průhonu dle ustanovení § 1275 zákona č. 89/2012 Sb. zakládá právo hnát přes služebný pozemek zvířata; je s tím spojeno i právo jezdit jinými vozidly než motorovými¹⁴⁷, tedy těmi, která jsou tažena zvířaty.¹⁴⁸ U lesních pozemků je služebnost průhonu zakázána pro dobytek,¹⁴⁹ jelikož se jedná o služebnost dobou neomezenou, je zde zákaz širšího rázu než ten, který

---

¹⁴³ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁴⁴ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁴⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁴⁶ Kabelková, Eva; Dejlová, Hana, *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013. 616 s.

¹⁴⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁴⁸ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁴⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

je v zákoně o lesích, který v § 20 taxativně vyjmenovává, co je v lesích zakázáno. Pod písmenem n) uvádí "*pást dobytek, umožňovat výběh hospodářským zvířatům a průhon dobytka lesními porosty.*"¹⁵⁰ Na hospodářská zvířata tento zákaz neplatí, jelikož např. koně jsou v lesích využíváni pro odtah dřevní hmoty či hippoturistiku.¹⁵¹

5.1.2.2.6. Právo pastvy

Vymezení práva pastvy je v § 1278 až 1282 zákona č. 89/2012 Sb., kde občanský zákoník stanovuje, že „*není-li určen druh, počet dobytka nebo rozsah a čas pastvy, když se právo pastvy zřídilo, chrání se pokojná desítiletá držba. Jsou-li pochybnosti, použijí se ustanovení § 1279 až 1282 zákona č.89/2012 Sb.*“¹⁵² Toto právo je významné zejména pro drobné chovatele, zvláště v horských oblastech, zejména ovcí a koz, jelikož tito chovatelé převážně nevlastní dostatečně velké pozemky vhodné pro chov. Jedná se o zřízení požívacího či užívacího práva osobě ze služebnosti oprávněné.

Zákon dále uvádí v § 1279, že "*Právo pastvy se vztahuje na každý druh hospodářských zvířat, nikoli však na prasata a drůbež. Zvířata nadměrně znečištěná, nemocná nebo cizí jsou z pastvy vyloučena.*" V odstavci druhém uvádí "*Je-li služebným pozemkem pozemek s lesními porosty, zakazuje se zřídit služebnost pastvy dobytka.*"¹⁵³ Omezení pro znečištění a nemoc hospodářských zvířat je z důvodu, kdy může vzniknout pochybnost, která zvířata se tam pást mohou a která ne; proto by se smluvní strany měly předem domluvit na podmínkách tohoto práva. Cizím dobytkem se rozumí jakýkoliv, ale ne ten, který si oprávněný subjekt z práva pastvy pro nedostatek vlastního dobytka vypůjčil. Pokud pozemek plní funkci lesa, je zakázáno k tomuto pozemku zřídit služebnost pastvy dobytka. Nejedná se jen o lesní porost, ale všechny pozemky určené pro funkci lesa.¹⁵⁴

---

¹⁵⁰ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

¹⁵¹ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁵² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵⁴ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

Služebnost stezky a právo pastvy jsou právy, která budou využívány při pozemkových úpravách.

5.1.3. Relativní majetková práva

5.1.3.1. Nájem zvířete

Ustanovení § 2202 zákona č. 89/2012 Sb. definuje předmět nájmu jako věc nemovitou i movitou, která je nezužitelná¹⁵⁵, tedy že ji běžným používáním nelze spotřebovat. Za toto lze považovat i zvíře.¹⁵⁶ Druhý odstavec tohoto ustanovení, tedy pronajmout věc, která dosud neexistuje, jen se předpokládá, že vznikne¹⁵⁷, se na zvíře vztahuje do té míry, kdy lze dostatečně určit společná ujednání k pronájmu.¹⁵⁸

5.1.3.2. Nájemník bytu

Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník stanovuje v § 2258, že „nájemce má právo chovat v bytě zvíře, nepůsobí-li chov pronajímateli nebo ostatním obyvatelům domu obtíže nepřiměřené poměrům v domě. Vyvolá-li chov zvířete potřebu zvýšených nákladů na údržbu společných částí domu, nahradí nájemce tyto náklady pronajímateli.“¹⁵⁹

V dnešní době, kdy jsou chovány v bytových domech téměř všechny druhy zvířat má význam z hlediska chovatele zvířete, kdy není omezen a již nepotřebuje souhlas pronajímatele. Musí však dbát, aby nezpůsobil imise.

---

¹⁵⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵⁶ Kabelková, Eva; Dejlová, Hana, *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 616 s.*

¹⁵⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵⁸ Kabelková, E., Dejlová, H. *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 616 s.*

¹⁵⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

5.1.3.3. Pacht

Pacht je speciální úpravou vůči nájmu, jelikož pachtýř věc obhospodařuje takovým způsobem, aby mu to přinášelo výnosy, které si přivlastní. Předmětem takového ujednání může být pouze věc schopná přinášet výnos v podobě užitku nebo plodu. Plodem se dle § 491 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. rozumí i mláďata zvířat. Nemůže jím být zvíře, např. fena vhodná pro chov, která lpí na svém pánovi, a v důsledku jejího přenechání pachtýři by trpěla nepřiměřeným stresem. Povahou většiny hospodářských zvířat propachtování nebude odporovat,¹⁶⁰ jelikož tento druh zvířat se svým majitelem většinou nemá takový citový vztah, který by nebyl nenahraditelný.

5.1.3.4. Inventář

V ustanovení § 2342 zákona č. 89/2012 Sb. se uvádí, že „*propachtuje-li se věc společně s inventářem, zachová pachtýř jednotlivé kusy inventáře. Náleží-li do inventáře zvířata, obnovuje pachtýř jejich stav s péčí řádného hospodáře.*“¹⁶¹ Zde se bere ohled na hospodářský účel pachtu, kdy propachtovatel přenechá určitou věc pachtýři i s jeho inventářem.¹⁶² Řádným hospodařením s propachtovanou věcí se zahrnuje i péče o svěřený inventář, jeho údržbu a obnovování.¹⁶³ Inventář se sepisovat nemusí, záleží na dohodě stran.¹⁶⁴

5.1.4. Závazky z deliktů

V případě škody na zvířatech je tato problematika obsažena v hlavě III, nazvané závazky z deliktů. Zde upravuje nejen materiální odpovědnost, ale i odpovědnost za nemajetkovou újmu, závazky z deliktů na zvířatech a delikty způsobené zvířaty.

---

¹⁶⁰ Kabelková, E., Dejlová, H. *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, 616 s.

¹⁶¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁶² soubor zejména movitých věcí, které jsou určeny k užívání propachtované věci

¹⁶³ modernizace současného stavu s ohledem na technický pokrok

¹⁶⁴ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

Občanský zákoník obsahuje jen obecné otázky. Respektuje, že určité zvláštní případy (např. náhradu škody způsobené vybranými zvlášť chráněnými živočichy) upravují speciální zákony,¹⁶⁵ a proto do jejich působnosti nezasahuje.¹⁶⁶

5.1.4.1. Obecné ustanovení

Ustanovení o náhradě majetkové újmy (dále škody) i jiné újmy vyšlo z tradice, a to i z úpravy všeobecného zákoníku občanského, ale s tím, že jsou brány v potaz nové vývojové trendy, patrné zejména z návrhu Evropské skupiny pro deliktní právo, kdy v roce 2005 vypracovali principy evropského deliktního práva. Dále se vychází z vývoje příslušné partie německého občanského zákoníku¹⁶⁷, z obsahu občanského zákoníku Québec¹⁶⁸ a z návrhu novely rakouského deliktního práva. S přihlédnutím k výše uvedeným listinám se zcela upustilo od pojetí institutu náhrady škody v duchu primitivního materialismu, podle něhož se poškozenému hradí výlučně škoda majetková.¹⁶⁹

Základním principem je povinnost nahradit újmu, kterou škůdce způsobil svým vlastním zaviněním, která musí být prokázána, při nedbalosti platí presumpce.¹⁷⁰ Presumpce zavinění se netýká hrubé nedbalosti a úmyslu. Pokud se jí poškozený dovolává, musí prokázat, že takový stupeň zavinění byl. Toto jsou obecné zásady náhrady škody, výjimky z ní upravuje speciální ustanovení.

Pokud se jedná o způsob náhrady škody, opouští osnova zásadu platného práva. Škoda nahrazuje především uvedením do předešlého stavu a že relutární restituce¹⁷¹ přichází v úvahu jen, žádá-li o to poškozený anebo není-li uvedení dopůvodního stavu dobře možné. Záleží na vůli poškozeného, jakým způsobem nahrazení škody bude požadovat. Soudní přezkum, zda zvolený způsob náhrady je

¹⁶⁵ např. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹⁶⁶ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁶⁷ § 823 a násl. německého občanského zákoníku platný od 1.1.1900

¹⁶⁸ § 1457 a násl. *Quebeckého občanského zákoníku přijatý 1.12.1991*

¹⁶⁹ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁷⁰ *Zbavení se odpovědnosti za způsobený soukromoprávní delikt, tedy zprostit se zavinění tam, kde je předem předpokládáno (presumováno), je možné vyviněním (exkulpací) - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Zavin%C4%9Bn%C3%AD>*

¹⁷¹ *peněžitá náhrada škody - <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/relutarni-restituce>*

"účelný" nebo "obvyklý", není umožněn. Právní ochrana poškozenému nevzniká v takovém případě, kdy by zvolil způsob restituce jen za účelem škůdce šikanovat.

Podobně i u nemajetkové újmy má přicházet peněžitá náhrada jen tehdy, nelze-li tuto újmu odčinit jinak. Zdůrazňuje se však, že musí jít o skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.¹⁷²

Speciální ustanovení občanský zákoník upravuje i pro škody způsobené zvířetem v § 2933 - § 2935 zákona č. 89/2012 Sb., škody na vnesené věci v § 2947 zákona č. 89/2012 Sb. a na náhradu škody při poranění zvířete v § 2970 zákona č. 89/2012 Sb..

Dle přechodného ustanovení § 3079 zákona č. 89/2012 Sb. se náhrada škody, která vznikla při porušení povinnosti stanovené právními předpisy před 1. 1. 2014, posuzuje dle dosavadních předpisů. Je možné, za použití analogie, se domáhat u věci, která nebyla ještě skončena, i náhrady nemajetkové újmy dle ustanovení § 3079 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., když mimořádné důvody hodné zvláštního zřetele mohou nastat i v souvislosti s porušením práva na zvířeti a škoda, která vznikla chovateli je taková, že jsou proto důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu ustanovení § 2 odst. 3 zákona č.89/2012 Sb.¹⁷³

5.1.4.2. Škoda způsobená zvířetem

„Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník“, není podstatné, zda bylo pod dohledem svého pána, nebo ho opatrovala osoba jím pověřená, jedná se o zvíře uprchlé či zatoulané. Osoba odlišná od vlastníka, která zvíře chová, nahradí způsobenou škodu s vlastníkem společně a nerozdílně.

Vlastník, kterému domácí zvíře slouží pro výkon povolání, nebo obživě či jeho jiné výdělečné činnosti, anebo je pomocníkem pro zdravotně postiženou osobu nebude odpovídat za náhradu škody, pokud prokáže, že nezanedbal při dozoru potřebnou péči anebo by škoda vznikla i přes to, že potřebnou péči

¹⁷² Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁷³ poznámky ze semináře JUDr. Jiří Nykodýma, *Závazky v roce 2014 – II. Část (závazky z deliktů a jiných právních důvodů, bezdůvodné obohacení, následky porušení obchodních smluv, náhrada škody, nekalá soutěž) dne 6.3.2014, Plzeň*

vynaložil. V tomto případě bude zproštěna náhrady škody i osoba, která měla zvíře svěřené.

Bylo-li vlastníku zvířete či osobě, která ho měla svěřené, zvíře svémocně odňato třetí osobou, bude muset tato osoba zcela nahradit škodu, pokud vlastník či osoba, které bylo zvíře svěřeno, prokáže, že odnětí nemohla rozumně zabránit. Pokud toto neprokáže, budou náhradu škody s třetí osobou hradit společně a nerozdílně. Třetí osoba se zprostit povinnosti uhradit vzniklou škodu nemůže.¹⁷⁴

5.1.4.3. Náhrada při poranění zvířete

Ustanovení § 2970 zákona č. 89/2012 Sb. stanovuje, že *„při poranění zvířete nahradí škůdce účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou zálohu. Náklady spojené s péčí o zdraví nejsou neúčelné, i když podstatně převyšují cenu zvířete, pokud by je vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného.“*¹⁷⁵

Zde se stanovilo zvláštní pravidlo dle vzoru rakouského práva. Léčba zvířete není limitována jeho obvyklou cenou, ale takovými náklady, které by rozumný chovatel v podobné situaci byl schopný poskytnout pro jeho záchranu a následnou rekonvalescenci. Z tohoto ustanovení vyplývá i to jakým způsobem se bude hodnotit náhrada nemajetkové újmy při usmrcení zvířete. Cenu zvláštní obliby¹⁷⁶ dle ustanovení § 2969 zákona č. 89/2012 Sb. „může poškozený uplatnit nejen na zvíře poraněné, ale i na usmrcené, pokud zvířeti bylo ublíženo ze svévole či škodolibosti škůdce. Výši náhrady určí poškozený, kde musí zdůvodnit, jakým způsobem ji vyčíslil. Pokud škůdce na náhradu nepřistoupí nebo se strany nedomluví na narovnání, rozhodne o výši ceny zvláštní obliby soud. Úvaha soudu o možnosti přiměřeného snížení náhrady škody musí posoudit, zda nastaly okolnosti odůvodňující to, co poškozený žádá. Soud také přihlédně na majetkové poměry obou účastníků řízení. Snížit náhradu škody soud vyloučí, pokud škodu způsobila svou nedbalou odbornou péčí osoba, která se hlásí, že tuto péči umí

¹⁷⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁷⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁷⁶ (*pretium affectionis*) je mimořádná cena, při které se zohledňují i nemajetkové aspekty, zvláště pak osobní vztah poškozeného k věci, pokud

provádět odborně či je příslušníkem určitého stavu nebo povolání, tedy veterinář a chovatel.¹⁷⁷

V tomto případě lze požadovat částku, která vyjadřuje míru ztráty. Cena za starého ale milovaného psa může mnohonásobně překročit jeho hodnotu, která by byla vyčíslena jako hodnota věci. Stejně tak hodnota ryby vylovené v chovném rybníku může být pro chovatele vzhledem k její zvláštní povaze mnohonásobně vyšší než tržní cena běžné ryby, stejného druhu koupeného v obchodě.

Ustanovení § 2971 zákona č. 89/2012 Sb. je výjimečné tím, že řeší náhradu za protiprávní čin z hrubé nedbalosti, nebo za úmyslné jednání. Nově je uváděn pojem osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit, a z toho plynoucí nárok na nemajetkovou újmu. Škůdce, který způsobil poškozenému „z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit“.¹⁷⁸ Na výklad definice hrubé nedbalosti lze použít ustanovení § 16, odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.¹⁷⁹

5.2. Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Tento zákon je součástí soukromoprávní rekodifikace, kdy nahrazuje zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

Upravuje pravidla pro spory s přeshraničním prvkem, které jsou velmi časté i ve vztahu ke zvířatům. Dále jasně tento zákon potvrzuje přednost mezinárodních smluv a předpisů Evropské unie, které mají přímou aplikovatelnost.

Tento zákon byl přijat současně s novým občanským zákoníkem.

---

¹⁷⁷ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁷⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁷⁹ poznámky ze semináře JUDr. Jiří Nykodýma, *Závazky v roce 2014 – II. Část (závazky z deliktů a jiných právních důvodů, bezdůvodné obohacení, následky porušení obchodních smluv, náhrada škody, nekalá soutěž) dne 6.3.2014, Plzeň*

Pojem zvíře se v zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém nevyskytuje, je nutné použít ustanovení hlavy VII, která upravuje věcná práva.¹⁸⁰ Zde § 69 uvádí „*věcná práva k nemovitým věcem i k hmotným věcem movitým se řídí, pokud v tomto zákoně nebo v jiných právních předpisech není stanoveno něco jiného, právním řádem místa, v němž věc je. Podle tohoto právního řádu se rovněž určuje, zda věc je nemovitá nebo movitá.*“

Dále upravuje závazková práva v hlavě IX, kde v § 84 stanovuje pravomoci tohoto zákona a to tak, že „*ustanovení této hlavy se použijí v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie a mezinárodní smlouvy. Úprava v této hlavě se omezuje na otázky, které nespádají do rozsahu působnosti těchto předpisů a smluv, ledaže tyto předpisy a smlouvy připouštějí úpravu v tomto zákoně.*“¹⁸¹

---

¹⁸⁰ <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>

¹⁸¹ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-91#cast4>

6. Srovnání s mezinárodním právem a právem EU

Pro velkou rozmanitost mezinárodních smluv chránící životní prostředí, a tím i zvíře, uvádím nejdůležitější smlouvy, které mají univerzální charakter nebo se přímo týkají zvířete.

Tyto mezinárodní smlouvy a normy v nich obsažené byly implementovány do právního řádu České republiky a součástí implementace je i úprava obsažená v zákoně č.89/2012 Sb..

6.1. Úmluva o biologické rozmanitosti¹⁸²

Tato úmluva byla předložena k podpisu na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru v roce 1992. Česká republika svým podpisem k ní přistoupila 4. června 1993 a v platnost vstoupila 3. března 1994, kdy byla ve sbírce zákonů zveřejněna jako Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 134/1999 Sb. Principy a závazky této úmluvy jsou na našem území uplatňovány v rámci právního řádu České republiky, a to zejména zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a zákonem č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty.¹⁸³

6.2. Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Tato úmluva je známa pod zkratkou CITES¹⁸⁴ vznikla na setkání Mezinárodního svazu ochrany přírody v roce 1973 ve Washingtonu.¹⁸⁵ Česká republika je smluvní stranou od 1.1.1993, kdy k této úmluvě přistoupila již 28.5.1992 jako bývalá ČSFR.¹⁸⁶ Úmluva CITES byla zapracována do legislativy České republiky zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a posléze

---

¹⁸² *Convention on Biological Diversity*

¹⁸³ [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/CBD.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/CBD.pdf)

¹⁸⁴ *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, Washington 1973*

¹⁸⁵ <http://www.cites.org/eng/disc/what.php>

¹⁸⁶ http://www.mzp.cz/cz/umluva_o_mezinarodnim_obchodu

zákonem č. 100/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů, dále ji provádí mnoho vyhlášek, které má Ministerstvo životního prostředí uvedeno ve svém věstníku.¹⁸⁷

6.3. Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů¹⁸⁸

K tzv. Bernské úmluvě z roku 1979 Česká republika svým podpisem přistoupila 8. 10. 1982, vyhlášena byla ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 107/2001 Sb. m. s. a platnost vstoupila 1. června 1998. Do českého právního řádu byla Bernská úmluva začleněna zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.¹⁸⁹

6.4. Evropská unie

Evropská unie do své legislativy přijímá mezinárodní smlouvy, např. rozhodnutí Rady 2002/358/ES o přistoupení ke Kjótskému protokolu k Úmluvě o ochrany klimatu,¹⁹⁰ nebo vydává své vlastní směrnice.

Směrnice Rady 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků a směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin daly za vznik soustavě chráněných oblastí NATURA 2000 jednotné pro všechny členské státy.¹⁹¹

Další významnou směrnicí je směrnice Rady 1999/22/ES, o chovu volně žijících živočichů v zoologických zahradách, která byla zapracována do zákona

---

¹⁸⁷ [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_legislativni_zajisteni_umluvy/\\$FILE/ODOIMZ-prehled_legislativy_EU_a_CR-20140101.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_legislativni_zajisteni_umluvy/$FILE/ODOIMZ-prehled_legislativy_EU_a_CR-20140101.pdf)

¹⁸⁸ *Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Bern, 1979*

¹⁸⁹ [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/Bernska%20umluva.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/Bernska%20umluva.pdf)

¹⁹⁰ Šturma, P. a kol. *Mezinárodní právo životního prostředí I. část (obecná)*, Beroun : Eva Rozkotová – IFEC, s. 194

¹⁹¹ <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&>

č. 163/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů.¹⁹²

Velké množství právních předpisů Evropské unie upravuje podmínky nakládání s geneticky modifikovanými organismy, např. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí, nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech.¹⁹³

---

¹⁹² http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina

¹⁹³ <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

7. Závěr

Závěrem k pojmu zvíře vymezeném v zákoně č.89/2012 Sb., občanském zákoníku lze konstatovat, že do právní praxe definice § 494 zákona č. 89/2012 Sb. nepřinese velké změny. Jak je v diplomové práci uvedeno, mnoho veřejnoprávních předpisů ochranu zvířete již upravovalo. Větší změna nastává při uplatnění odpovědnosti za škodu, kdy chovatel může požadovat i náklady za lékařské výlohy spojené s léčbou poraněného zvířete, kdy může požadovat náhradu spojené s nemajetnou újmou, když v některých případech nemajetková újma, může přesáhnout mnohonásobně hodnotu zvířete. Za důležité považuji to, že Občanský zákoník již napevno stanoví, že při zacházení se zvířetem, je nutné brát v potaz i emoční stabilitu zvířete, kdy se přímo zakazuje nakládat s jednotlivcem tak, aby mu byla způsobena nepřiměřená psychická zátěž.

Tato práce nemohla obsáhnout celou právní úpravu zvířete, jelikož krom právních předpisů zde uvedených, je nevyčísitelně mnoho dalších předpisů upravujících práva a povinnosti vlastníků zvířete, které jsou převážně obsahově veřejnoprávní předpisy. Také v práci nebylo definováno mnoho právních pojmů vztahující se k zvířeti, ale je to tím, že se práce zabývá úpravou zvířete samotného. Pro vymezení problematiky zákona č. 89/2012 Sb. byla použita důvodová zpráva¹⁹⁴ vypracovaná k tomuto zákoníku, jelikož pro novost tohoto zákona nebyly vypracovány právnické učebnice. Z tohoto důvodu jsem v části o zvířeti podle zákona č. 89/2012 Sb. převážně čerpala z důvodové zprávy. Dále jsem čerpala z komentáře Občanský zákoník III k věcným právům,¹⁹⁵ který upravuje klasifikaci zvířat. Použila jsem i své poznatky ze seminářů k novému občanskému zákoníku a současnou judikaturu, kterou dle mého uvážení je možné na platnou právní úpravu aplikovat.

Jak již bylo v mé diplomové práci popsáno, zvíře přestalo být pouze věcí v právním smyslu, tedy vztahuje se na něj větší ochrana a dávají se mu další práva, která dosud soukromé právo neřešilo v takovém rozsahu. Úprava ohledně chovu včel a imisí v souvislosti s včelami je pro chovatele včel speciálnější. Já osobně bych nepřipustila možnost zabíjení včel. Umím si představit člověka,

¹⁹⁴ Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

¹⁹⁵ Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.

který sousedovi zničí včely, jež létají do jeho bazénu napít se vody, za situace, když u jednotlivých včel vlastnictví nelze prokázat.

Pokud pohlédneme na vývoj práva okolních států v posledních letech, Česká republika stále není na úrovni takových států, jako jsou například Španělsko či Německo, tyto státy ochranu zvířat zařadily mezi ústavní hodnoty.¹⁹⁶

Přes snahu obsáhnout veškeré právní skutečnosti týkající se zvířete, nebyl v zákoně č.89/2012 Sb. upraven pojem mrtvé zvíře a tedy i tato diplomová práce neobsahuje úpravu mrtvého zvířete. Mrtvé zvíře je dle analogie k ustanovení § 494 zákona č. 89/2012 Sb. bráno za věc, jelikož toto ustanovení upravuje zvíře jako živou bytost, tedy nevztahuje se na jeho tělesné ostatky. Jelikož jsem se věnovala a stále věnuji chovatelství zvířat, mám za to, že na živá, ani na mrtvá zvířata již není možné pohlížet jako na prosté věci.

Z výše uvedeného lze dovodit, že zákon č. 89/2012 Sb. je do úpravy v mnohém inovativní, ale zároveň přes jeho obsáhlost neposkytuje odpovědi na všechny otázky týkající se soukromého práva a vztahům ke zvířatům. Tyto otázky postupem času odpoví judikatura českých soudů a zaběhlá právní praxe.

Člověk si uvědomuje, že v dnešním globalizovaném světě je třeba zvířata nejen milovat, ale i chránit, jedině tak sám přežije. Zákony proto musí chránit nejen člověka, ale i vše, na čem je závislý jeho život.

"V péči o štěstí druhých, nacházíme své vlastní." Platon

---

¹⁹⁶ Wagnerová, Eliška et. al., *Listina základních práv a svobod. Komentář*, Praha. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012. 931 s.

8. Anotace

Česky:

Tato práce se zabývá pojmem zvíře, které je upraveno v § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dále jsou zde uvedeny předpisy, které občanskému zákoníku předcházely svou úpravou vůči zvířeti, tedy občanské zákoníky, mezinárodní úmluvy, směrnice Evropské unie a veřejnoprávní předpisy České republiky.

Práce se ze začátku zabývá pojmem zvíře, které do vydání zákona č. 89/2012 Sb. nebylo zákonem definováno, a proto jsou využívány encyklopedie jako klasický zdroj pro vyhledání daného pojmu. Práce je rozdělena do období, které začíná vznikem Československé republiky a přijetím občanského zákoníku č. 946/1811 Sb.z.s., dále v poválečné době schválený zákon č. 141/1950 Sb., a předposlední platný občanský zákoník č. 40/1964 Sb.

Dále práce popisuje veřejnoprávní předpisy upravující nakládání se zvířaty, např. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti nebo zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání. Zmiňuje i mezinárodní smlouvy, které se Česká republika svým podpisem zavázala dodržovat a přijala je do svého právního řádu.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník definuje zvíře a rozděluje tento pojem do kategorií, které jsou v této práci popsány. Upravuje nakládání s ním, jakožto s živým tvorem a stanovuje možnosti náhrady škody, pokud zvířeti bude způsobena psychická nebo dokonce fyzická újma.

V závěru práce se konstatuje, že zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník je do úpravy v mnohém inovativní, ale zároveň přes jeho obsáhlost neposkytuje odpovědi na všechny otázky týkající se soukromého práva. Tyto otázky postupem času odpoví judikatura a zaběhlá právní praxe.

English:

The aim of this thesis is to define term „the animal“ by course of law No. 89/2012 Sb. Civil law. Laws and regulations which has been valid before and which concerned with term animal (civil laws, international contracts, European Union Directives and laws of the Czech Republic) are mentioned as well.

At the first part the thesis focuses on the term „the animal“ which had not been defined until the law No. 89/2012 Sb. has been issued. By this reason books of reference are used as a relevant information source. The thesis is splited to the three main parts which are defined by the evolution of the law code in the Czech Republic (or Czechoslovakia). First part is dated to the period of the Czechoslovakia had been established and civil law No. 946/1811 was

validated. Second period is dated to the time right after the 2nd world war by the law No. 141/1950 Sb. and finally with law No. 40/1964 Sb. which was valid until the end of 2013.

There are also described public laws, where is solved disposing with animals. For closer specification it means law No. 449/2001 Sb. about hunting and law No. 246/1992 about animal protection againsts the torture. International contracts signed by the Czech Republic which had been implemented to the national law are subscribed in the thesis as well.

Civil law (No. 89/2012 Sb.) define term „the animal“ and splits this term to the subcategories which are detailly subscribed at the thesis. It govern the rights of the animals and defines them as a live being. This law also specify reparation possibilities if the animal is harmed.

Summarized, although the law No. 89/2012 Sb. is very inovated, but in despite of its voluminosity, we cannot find answers for all the questions at the side of private law. These questions will be answered by the justice and law practice.

9. Literatura

Knižní díla

Káš, Josef, *Geneticky modifikované organismy – současnost a perspektiva*, Praha: VŠCHT a MŽP, 2004, 67 s.

Sedláček, Jaromír, *Vlastnické právo – Komentář k § 354 o. z. o., 1935.*
ASPI.cz

Roudná, Milena et al., *Genetické modifikace v České republice a opatření k zajištění biologické bezpečnosti. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2011. 84 s.*

Encyklopedie, slovníky

Havránek, Bohuslav; Šmilauer, Vladimír et al., *Příruční slovník jazyka českého Díl VIII.* Praha: Pražské tiskárny, 1957. 1120 s.

Dědina, Václav et al., *Masarykův slovník naučný - lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. Díl VII,* Praha, 1933. 1089 s.

Kořan, Josef J., Zapa, Karel, V., *Česko-moravská kronika, Nové vydání, Díl VII,* Praha, I.L. Kober, 1890. 712 s.

Král, Václav, *Malý encyklopedický slovník.* Praha: Academia, 1972. 1456 s

Kukla, Karel, L. et al., *Velký lidový slovník naučný. Díl I.* Praha: B. Kočí, 1907. 1703 s.

Kolektiv autorů, *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí.* Praha: J. Otto, 1908. 902 s.

Kolektiv autorů, *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích.* Děčín: Diderot, 1999. 493 s.

Malý, Jakub, *Stručný všeobecný slovník věcný: malý slovník naučný. Díl 7.* Praha: Kober, 1890. 540 s.

Rank, Josef, *Příruční slovník vědomostí všech. Díl II.* Praha: F.

Kytka, 1887. 1171 s.

Tichá, Tereza et al., *Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí.* Praha: ABF, 2004. 464 s.

Učebnice, komentáře

- Bahýřová, Lenka et al., *Ústava České republiky, Komentář*. Praha: Linde, 2010. 1533 s.
- Bobek, Michal et al., *Komunistické právo v Československu*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 1005 s.
- Damohorský, Milan et al., *Právo životního prostředí, 3. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2010. 680 s.
- Eliáš, Karel et al., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*, Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.
- Eliáš, Karel et al., *Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek*. Praha: Linde Praha, 2008, 2640 s.
- Havlínová, Miluše, *Občanský zákoník a předpisy s ním související*. Praha: Orbis, 1953. 189 s.
- Jehlička, Oldřich et al., *Občanský zákoník. Komentář*. Praha: C.H. Beck 1994, 673 s.
- Kabelková, Eva; Dejlová, Hana, *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013. 616 s.
- Langerová, Veronika, *Přehled judikatury z oblasti životního prostředí*. Praha: ASPI, 2007. 380 s.
- Schelle, Karel; Tauchen, Jaromír, *Občanské zákoníky: kompletní sbírka občanských zákoníků, důvodových zpráv a dobových komentářů*, Ostrava: Key Publisching, 2012, 1019 s.
- Spáčil, Jiří et al., *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2013. 1280 s.
- Švestka, Jiří et al., *Občanský zákoník, komentář*. Praha: SEVT Praha a Frances, 1991. 686 s.
- Švestka, Jiří et al., *Občanský zákoník I. § 1 až § 499. Komentář 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. 1394 s.
- Švestka, Jiří et al., *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I*. Praha, Wolters Kluwer, 2014. 1736 s.
- Šturma, Pavel et al., *Mezinárodní právo životního prostředí I. část (obecná)*, Beroun : Eva Rozkotová – IFEC, 2008. 194 s.
- Wagnerová, Eliška et. al., *Listina základních práv a svobod. Komentář*, Praha. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012. 931 s.

Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen
Erbländer der Österreichischen Monarchie - zákon č. 946/1811 Sb.z.s.
Convention on Biological Diversity, Rio de Janero, 1992
Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural
Habitats, Bern 1979
Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna
and Flora, Washington 1973
Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.,
Listina základních práv a svobod
Vyhláška č. 209/2004 Sb. o bližších podmínkách nakládání s genetickými
organismy a genetickými produkty
Zákon č. 141/1950 Sb, občanský zákoník.
Zákon č. 103/1963 Sb., o rybářství
Zákon č.40/1964, Sb.
Zákon č.40/1964, Sb. a jeho prováděcí vyhláška č. 509/1991 Sb.
Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny
Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání
Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech a k němu provádějící vyhláška č.
451/2000 Sb.
Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti
Zákon č. 162/2003 Sb. o podmínkách provozování zoologických zahrad a
o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)
Zákon č. 78/2004 Sb. o nakládání s geneticky modifikovanými organismy
a genetickými produkty
Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství
Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě
rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k
ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s
ohroženými druhy)
Zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. 3 Tz 71/98 ze dne 6. 8. 1998
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis.zn. 22 Cdo 1935/2003 ze dne 3. 3.
2004
Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. 7 Tdo 487/2004 ze dne 5. 5. 2004
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 22 Cdo 1733/2004 ze dne 11. 5.
2005
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis. Zn. 22 Cdo 980/2005 ze dne 21. 2.
2006
Nález pléna Ústavního soudu spis.zn. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006

Elektronické prameny

www.businessinfo.cz/cs/clanky/nabyvani-vlastnictvi-pravni-tituly-opu-4596.html

<http://www.cites.org/eng/disc/what.php>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Ad_hoc

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zavin%C4%9Bn%C3%AD>

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

<http://www.hiporehabilitace-cr.com/co-je-hiporehabilitace/hipoterapie/>

<http://www.ius-wiki.eu/rimske-pravo/slovnicek/ius-disponendi>

[http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/Bernska%20umluva.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/Bernska%20umluva.pdf)

[http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/CBD.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/CBD.pdf)

http://www.mzp.cz/cz/geneticky_modifikovane_organismy

http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina

http://www.mzp.cz/cz/umluva_o_mezinarodnim_obchodu

[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_legislativni_zajisteni_umluvy/\\$FILE/ODOIMZ-prehled_legislativy_EU_a_CR-20140101.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_legislativni_zajisteni_umluvy/$FILE/ODOIMZ-prehled_legislativy_EU_a_CR-20140101.pdf)

<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&>

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>

<http://www.pomocnetlapky.cz/cz/>

<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc145.htm>

<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/derelikce>

<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/relutarni-restituce>

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-78#cast1>

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-91#cast4>

Seminář

JUDr. Jiří Nykodýma, Závazky v roce 2014 – II. Část (závazky z deliktů a jiných právních důvodů, bezdůvodné obohacení, následky porušení obchodních smluv, náhrada škody, nekalá soutěž) dne 6.3.2014, Plzeň